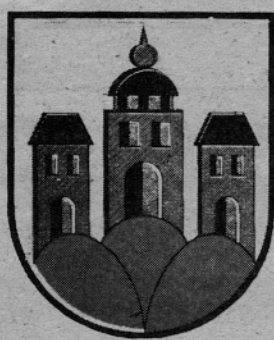

REČICA OB SAVINJI

MOZIRJE

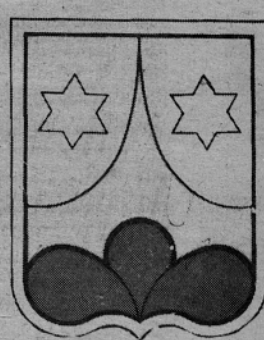
Savinjske

Leto XXII
Številka 8
Avgust 1990

NOVICE

LJUBNO

GORNJI GRAD

Praznik občine Mozirje je pred nami

12. september je dan, ko se spominjamo prve osvoboditve naše doline izpod okupatorjevega škornja v času druge svetovne vojne. Danes ni več čas, ko bi na veliko opevali takratne dogodke. O tem naj reče svoje stroka — torej zgodovina. Mi smo danes tu, da se spopademo z dnevnimi problemi in se ob prazniku spominjamo dosežkov, ki jih zgodovina ne beleži.

V zadnjem letu je največja sprememba v Sloveniji in s tem tudi v naši občini izvolitev večstrankarskih skupščin. Na prvih povojnih večstrankarskih volitvah smo izvolili ljudi, ki smo jim v danem trenutku najbolj zaupali in verjeli predvolilnim obljubam. Na njih pa je, da to zaupanje uresniči, ker le tako bodo lahko verjeli v svojo ponovno izvolitev na naslednjih volitvah.

Na volitvah je zmaga koalicije strank v okviru DEMOS-a. Tako ne gre za enostrankarsko oblast, ker, roko na srce, tudi med strankami vodilne koalicije so precejšnje razlike v pogledih na določena vprašanja našega političnega in gospodarskega življenja. Je pa v celoti vzeto ta koalicija dobila močno opozicijo v strankah, ki so se preoblikovale iz nekdanjih družbenopolitičnih organizacij prejšnjega enopartijskega sistema. Sedanja opozicija ima na mnogih najpomembnejših položajih še svoje ljudi, tako v gospodarstvu, družbenih dejavnostih, državni in občinski upravi ter drugih javnih ustanovah. Mnogo med njimi je na to mesto prišlo po načelu moralno politične neoporečnosti (članstvo v ZK) in ne na osnovi strokovnosti. Takšni bodo morali svojo strokovnost dokazati. To ni in ne sme biti napad na politično drugače misleče ljudi, je le zahteva po strokovnem, v tržni in demokratični sistem naravnem delu.

Eden glavnih problemov, ki je posledica marksistične ideologije in v dobršni meri vzrok sedanjega gospodarskega kolapsa, je vprašanje lastnine. Vseveljavna družbena lastnina je povzročila v vseh nas neodgovorno ravnanje do nje. Vzrokov za to ni treba iskati z lučjo pri belem dnevu, precej pa je takšnih, o katerih že čivkajo vrabci. Zato je nujno, da lastnini dodamo znanega lastnika z imenom in priimkom, ker bo le ta zainteresiran, da jo bo varoval in

nadgrajeval ter iz lastništva potegniti maksimalen profit. Pri tem bo država morala vzpostaviti ustrezen davčni sistem, da bomo lahko normalno zagotavljali skupne potrebe od gospodarske infrastrukture, zdravstva, izobraževanja, kulture in ostalega.

Gospodarske organizacije v naši občini so v izredno kritični situaciji. Hiter prehod v tržno gospodarjenje, padec kupne moči zaradi čez noč »ukinjene inflacije« in zamrznjenih plač, zamrznjen tečaj dinarja, notranje slabosti v podjetjih, od slabe organizacije dela, prevelikega števila režijskih delavcev in prepočasne prilagajanja tržišču, so pripeljale večino podjetij na rob propada. Grozi nam večje število brezposelnih. Vendar se bomo morali sprijazniti z dejstvom, da je bolje, da ostane brez dela 10, 20 ali 30% delavcev podjetja takoj, če bomo s tem še lahko rešili zaposlitev ostalih, kot pa da zaradi podaljševanja agonije za nekaj tednov ali mesecev popolnoma iztrošimo možnosti v podjetjih za nadaljnje obratovanje in s tem pošljemo na cesto vse zaposlene.

Zaradi takšne situacije v podjetjih so v »nevarnosti« tudi družbene dejavnosti in izgradnja in posodobitev infrastrukturnih objektov. Vse želje na teh področjih se v kratkem času ne bodo mogle uresničiti, bo pa treba z za te namene zbranim denarjem skrajno racionalno gospodariti in na ta način priti do željenih rezultatov.

V drugem delu mojega razmišljanja ni optimistične napovedi. Časi so preveč resni da bi še naprej zidali gradove v oblakih. Uspeh lahko pričakujemo le, če bomo vsi enotni v želji za boljšim in bomo tako delali po svojih najboljših močeh na delovnem mestu, za strojem, na polju, v gozdu, za pisalno mizo, v šoli...

Kljub vsem dogodkom na jugopolitični sceni in osiromašenemu gospodarstvu sem prepričan, da so in bodo vse spremembe, ki so se zgodile v Sloveniji, Jugoslaviji in Evropi pripeljale do tako željenega boljšega jutri.

Vsem občanom občine Mozirje čestitam k občinskemu prazniku.
PRESEČNIK
SKUPŠČINE
OBČINE MOZIRJE
ANDREJ PRESEČNIK
dipl. ing. agr.

Stavkovni odbor prenehal delovati

Osrednja razprava na zadnji seji občinskega izvršnega sveta se je vrтела okoli stanja v naši največji delovni organizaciji Gorenje Glin Nazarje. Kako tudi ne, saj je položaj skrajno kritičen, o čemer smo poročali že v zadnji številki Savinjskih novic, saj so se do skrajnosti zaostriili odnosi med stavkovnim odborom in direktorjem podjetja. Kot smo že poročali, je stavkovni odbor postavil nekaj zahtev in določil roke za njihovo izpolnitev. Od petih točk sta bili do sedaj realizirani samo dve (zvišal se je osební dohodek in izplačan je bil regres), zahteva po nemotenem poslovanju je bila realizirana le delno, dve zahtevi pa še nista realizirani (imenovanje novih vodilnih delavcev in zmanjšanje režije). Zaradi tega in zaradi dodatnih trenj je stavkovni odbor sprejel naslednje zaključke:

1. Stavkovni odbor daje soglasno podporo direktorju še naprej.
2. Stavkovni odbor bo prenehal z delovanjem v trenutku, ko bo direktor imenovan in bo podal kadrovske odločitve za najodgovornejše funkcije.
3. Stavkovni odbor zahteva, da se zaradi izjemno težke situacije vključi v reševanje le-te podpredsednik Koncerna Gorenje Martin Marolt.
4. Stavkovni odbor zahteva, da delavski svet posreduje predlog skupščine Gorenje Glin za imenovanje upravnega odbora.

Na zboru delavcev pa so k drugi točki sprejeli naslednje dopolnilo: Če direktor pisno posreduje stavkovnemu odboru kadrovske rešitve pred svojim imenovanjem in v skladu z dogovorom, se lahko razpusti stavkovni odbor, ker so tako realizirane vse točke dogovora.

Stavkovni odbor je prosil predsednika Izvršnega sveta SO Mozirje za pomoč pri reševanju zapleta v zvezi z imenovanjem direktorja podjetja in mu hkrati dal vsa pooblastila pri dogovorih.

Zaradi vsega tega se je v reševanje problemov vključil tudi Izvršni svet SO Mozirje, ki je na zadnji seji najprej ugotovil, da je skupaj z zborom združenega dela občinske skupščine že pred mesecem in pol naslovil na vodstvo podjetja zahtevo po takojšnjem pristopu k razreševanju kadrovskih zadev, k izdelavi programov za odpravljanje motenj v poslovnem procesu podjetja, vendar vodstvo na to ni reagiralo. Zato izvršni svet v celoti podpira za-

hteve stavkovnega odbora.

Zato so člani izvršnega sveta menili, da je nastalo v podjetju Gorenje Glin izredno stanje. Skupščina podjetja mora takoj imenovati upravni odbor kot svoj izvršilni organ, za predsednika odbora pa imenovati Martina Marolta, podpredsednika Koncerna Gorenje, ki ga podpira stavkovni odbor, kolektiv, Koncern Gorenje in tudi IS SO Mozirje. Za direktorja pa naj se imenuje Janez Živko, sedaj v.d. direktorja podjetja, ki ima prav tako podporo stavkovnega odbora in Koncerna Gorenje.

Ker je situacija v podjetju kritična, izvršni svet zahteva od v.d. direktorja in stavkovnega odbora, da takoj prenehata z brezplodnim sestankovanjem. Zato se mora takoj predložiti seznam že znanih ljudi za pomembne funkcije in predložiti program dela in ukrepov. O vseh teh predlogih naj se izjasni stavkovni odbor in če se z njimi strinja, naj takoj preneha s svojim delom.

V razpravi pa člani izvršnega sveta niso mogli mimo ugotavljanja krivde za nastalo situacijo v podjetju. Člani izvršnega sveta so menili, da delež krivde nosita tudi Janez Živko in Koncern Gorenje, zato so menili, da ni sprejemljivo, da bi z ultimati in nedemokracijskimi pritiski na stavkovni odbor reševali zadeve.

Če bo prišlo do stečaja tega našega največjega podjetja, bo iz-

vršni svet poiskal krivce in hkrati tudi zahteval odgovornost (tudi kazensko), v kolikor se bo ugotovilo, da se je s tem družbeno premoženje zmanjšalo. Izvršni svet je bil enotnega mnenja, da je potrebno krivce iskati le med ljudmi, ki so podjetje vodili v zadnjih petih letih.

Izvršnemu svetu je seveda veliko do tega, da bi se razmere v podjetju uredile. Jasno pa je, da to ni dovolj. Zato poziva vse vodilne delavce, strokovnjake in delavce Gorenja Glin Nazarje, da z vsemi močmi podprejo prizadevanja za izboljšanje stanja. Delavce tudi poziva, da se naj za eno leto odpovedo stvarkam, v kolikor bodo dela stekla po predvidenem programu.

Člani izvršnega sveta so sprejeli tudi obvezo, da bodo novo vodstvo podjetja podpirali z največjo možno mero, obljubljajo pa tudi, da bodo poskušali doseči nekatere sistemske spremembe, predvsem na področjih davčne, obrestne in tečajne politike, stimulacijah izvoza itd.

Že po zaključeni redakciji je bila v ponedeljek, 27. avgusta, seja delavskega sveta Gorenja Glin Nazarje. Na tej seji je direktor Janez Živko predložil vrsto kratkoročnih ukrepov za izboljšanje položaja v podjetju. Predložil pa je tudi nova imena za vodenje najzahtevnejših del in nalog v poslovnem procesu, s čimer so bile izpolnjene vse zahteve stavkovnega odbora, ki je sedaj prenehal delovati. Torej — delavski svet je podprl Janeza Živka.

RAJKO PINTAR

V nedeljo na Travnik

V nedeljo, 2. septembra, ob 10. uri bo Planinsko društvo Ljubno ob Savinji svečano otvorilo obnovljeno in povečano planinsko kočjo na 1610 metrov visokem Travniku.

Do sedaj je bil na tem mestu bivak, ki so ga zgradili leta 1978, vendar se je kaj kmalu pokazalo, da je premajhen in predlani so se v upravnem odboru društva odločili za povečanje in obnovo. K tej odločitvi je bistveno pripomogla obljuba Planinske zveze Slovenije, da bo pomagala s finančnimi sredstvi pri obnovi. V starem bivaku so bila štiri ležišča in šest skupnih ležišč, sedaj pa bodo planinci imeli na razpolago 16 ležišč in 8—10 skupnih ležišč.

Lani so dela stekla, finančno pa so jih podprli Planinska zveza Slovenije, Zveza Telesnokulturnih organizacij občine Mozirje, KS Ljubno, društva iz KS Ljubno ter številni obrtniki in posamezniki. Nikakor pa ne smemo prezreti izredne požrtvovalnosti članov planinskega društva Ljubno, ki so pri obnovi in razširitvi kočje opravili preko 4 tisoč udarniških ur. To je bilo resnično težaško delo, saj so morali zaradi nedostopnosti s prevoznimi sredstvi marsikateri tovor prenesti kar na rokah ali na hrbtu.

Koča na Travniku ima zelo ugodno lego, saj se nahaja na transversalni poti, ki vodi s Smrekovca proti koči na Loki pod Raduho. Možnosti dostopa do kočje je več. Če se boste podali na pot Ljubnega peš, jo lahko mahnete čez Primož in Zelenak. V treh urah in pol boste prispeli na cilj. Če se želite pripeljati z avtom bliže kočje, potem se lahko odločite za dve varianti. Peljete se z Ljubnega proti Lučam in po dveh kilometrih prispete do odcepa na desno — po lepi gozdni cesti se peljete približno 15 kilometrov, potem pa vas čaka samo še 30—40 minut hoje do kočje.

Druga možnost je, da se peljete z Ljubnega v Rastke, od koder lahko greste peš (3 ure hoje) ali pa se po gozdni cesti pripeljete v bližino kočje.

Sicer pa bo kočja odprta ob sobotah in nedeljah (v sezoni). V njej bodo dežurali člani planinskega društva. Kočo bo možno koristiti tudi med tednom, seveda pa se bo potrebno za takšno obliko prej dogovoriti z upravitelcem kočje.

Koča bo odprta tudi pozimi, seveda če ne bo preveč snega.

V koči bodo planinci lahko dobili razglednice, značke in podobno, ter vse vrste toplih napitkov in pijač. Hrane zaenkrat ne bodo pripravljali, saj jo ima večina planincev s seboj, poleg tega pa sta v bližini dve koči, ki nudita različne vrste hrane (pod Smrekovcem in Loka pod Raduho).

Ljubenski planinci vas torej vabijo, da se udeležite nedeljske otvoritve prenovljene in povečane planinske postojanke, če pa se le-te ne morete udeležiti, pa ste seveda vedno dobrodošli na tej prelepi planinski točki.

RAJKO PINTAR

SN objavljajo

Stavkovni odbor prenehal delovati
Spor med stavkovnim odborom in direktorjem

str.

1

Bodo tudi živali vse bolj bolne?
O razmerah v veterinarski službi

2

Stanje v gospodarstvu se poslabšuje
Splošna nelikvidnost naših podjetij

3

Zgornjesavinjski »turisti« onkraj meje
Nabiranje izkušenj v Avstriji

4

Zasluzni za obnovo katedrale
Obnova katedrale se bo nadaljevala

5

Naj bo še večkrat tako
Tof je razgibal Mozirje

7

Ko je šlo za železnico
Zanimive utemeljitve za projekt

8

Ob prazniku občine Mozirje
čestitamo občanom

Skupščina občine Mozirje,
Izvršni svet SO Mozirje,
delovne organizacije
in uredništvo Savinjskih novic

Kot vsako leto so tudi letos lučke predice na Lučkem dnevu predle volno.

Že 170 zahtev za denacionalizacijo

Podobno kot drugod po Sloveniji tudi na mozirski občini Zbirajo podatke o potencialnih interesentih za denacionalizacijo zemljišč, gozdov in drugih nepremičnin. Po podatkih, ki smo jih uspeli izbrskati, je zanimanje med občani zelo veliko, saj se je do sedaj nabralo že okoli 170 zahtevkov za vrnitev premoženja. Po nekaterih podatkih pa bi lahko vrnitev premoženja zahtevalo okoli 300 občanov. Vendar pa je že številka 170 relativno visoka, saj so v istem času, na primer, na

velenjski občini prejeli 47 zahtev.

Sicer pa je zbiranje podatkov o takratnih lastninskih pravicah silno zapleteno in dolgotrajno in na geodetskih upravah imajo polne roke dela. Za končno reševanje vseh vlog pa bo skoraj zagotovo treba zaposliti še kakšne strokovnjake s tega področja.

Sicer pa naj bi z zbranimi podatki tudi pomagali republiške-mu sekretariatu za kmetijstvo in gozdarstvo pri oblikovanju zakona, ki bo urejal ta vprašanja.

R. P.

Zveza telesnokulturnih organizacij občine Mozirje
prireja v okviru praznovanja občinskega praznika občine Mozirje

7. teden športa
od 1. 9. do 9. 9. 1990.

sobota 1. 9. 1990

od 3,30 do 17,00 Maraton Celje—Logarska dolina
ob 14,00 Kegljaški dvoboj za pokal ZKZ—ZKZ Mozirje in TVD Partizan Ljubno ob Savinji
ob 16,00 Joškov memorial v rokometu—ŠD Raduha Luče

nedelja 2. 9. 1990

ob 10,00 Otvoritev planinske koče na Travniku—PD Ljubno
ob 10,30 Trim kolesarjenje Šmartno ob Dreti—Nova Štifta—ŠD Lipa Šmartno ob Dreti
ob 10,30 Šahovski brzoturnir—Zg. savinjski šahovski klub Rečica ob Savinji

ponedeljek 3. 9. 1990

ob 16,00 Turnir v namiznem tenisu—TVD Partizan Mozirje

torek 4. 9. 1990

ob 16,00 Srečanje društev in klubov v košarki—ŠD Bočna

sreda 5. 9. 1990

ob 17,00 Prijateljska nogometna tekma »Elkroj« Mozirje

četrtrek, 6. 9. 1990

ob 17,00 Prikaz tekmovanja v »Karate-ju—Karate klub Mozirje

petek 7. 9. 1990

ob 15,00 Turnir v malem nogometu—ŠD Vrbovec Nazarje
ob 18,00 Prijateljski troboj v odbojki (dvorana OŠ Gornji Grad)—Odbojkarški klub Ljubno ob Savinji

sobota 8. 9. 1990

ob 9,00 Propagandni tabor tabornikov v Gornjem Gradu—Občinska zveza tabornikov
ob 10,00 Lokostrelska tekma—Lokostrelski klub Gornji grad
ob 16,00 Skakalna tekma na plastiki—SSK Ljubno ob Savinji

nedelja, 9. 9. 1990

ob 8,00 Strelsko tekmovanje z malokalibrsko puško—OSZ Mozirje
ob 9,00 Turnir v tenisu—ŠD Mladost Rečica ob Savinji
ob 4,00 Prikaz plezanja v Igli—AO Raduha Luče

ve in posamezniki se prijavijo eno uro pred tekmovanjem oz. torjem na igriščih.

VLJUDNO VABLJENI!

Bodo tudi živali vse bolj bolne?

Za mozirsko občino, pretežno kmetijsko in usmerjeno v živinorejo, je dejavnost veterinarske službe še kako pomembna. Resnici na ljubo in brez pretiravanja velja dejstvo, da so veterinarji v nekaj zadnjih desetletjih opravili ogromno delo na vseh področjih, ki jih niti ne kaže naštevati, o pravem sožitju in pristnem odnosu s kmetovalci in vsemi ostalimi rejci živali ni treba razpredati misli in besed. Drugo dejstvo je, da se veterinarska služba vseskozi otepa z velikimi težavami, ki se le še poglabljajo. Zaradi tega nekaj več besed o tej problematiki ne sme biti odveč.

V ospredju vseh težav so seveda denarna sredstva, zlasti za dežurno službo. Samo na območju mozirske občine veterinarji letno opravijo okoli 6.000 storitev, dnevno med 15 do 20. To redno vsakodnevno delo spremljajo preventivne akcije, kamor sodijo zaščitna cepljenja živali (samo okrog 5.000 prašičev je treba cepiti proti rdečici, tu je cepljenje psov proti steklini in podobno), diagnostične preiskave živali na kužne bolezni, reprodukcija z osemenjevanjem v govedoreji in veterinarsko sanitarni nadzor živil živalskega porekla.

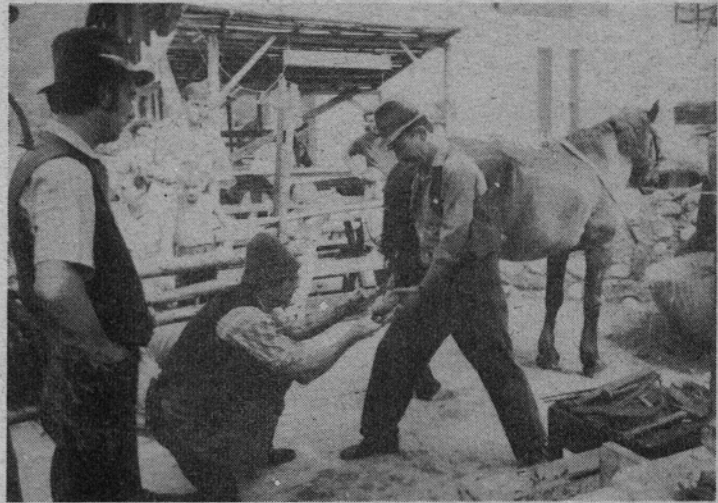
Pretežni del veterinarskih storitev je opravljen v rednem delovnem času, četrtina (1.500 storitev) pa glede na posebne pogoje in nujne intervencije v popoldanskem in nočnem času, seveda tudi ob nedeljah in praznikih. Po zakonu o zdravstvenem varstvu živali morajo namreč veterinarske organizacije zagotoviti neprekinjeno dejavnost, kar pomeni, da morajo biti veterinarske storitve živinorejcem in drugim uporabnikom dostopne ob vsakem času. Na podlagi istega zakona morajo občine zagotoviti nepretrgano veterinarsko dejavnost za diagnostiko kužnih bolezni, saj je tudi po zveznem zakonu treba takoj ugotoviti kužno bolezen ali vzrok pogina živali. Pri tem gre skupno za okrog 50 vrst kužnih bolezni različnih vrst živali, v občini Mozirje pa imajo zadnja leta opraviti s 15 do 20 vrst teh bolezni.

Prav tako v skladu z zakonom veterinarska služba opravlja tudi dežurstvo, ki je živinorejcem na voljo vseh 24 ur vsak dan. Prav to neprekinjeno zdravstveno varstvo živali pa v zakonodaji ni finančno ovrednoteno in sistemsko urejeno, kar predstavlja za veterinarske postaje in zavode veliko finančno breme. Večletni podatki kažejo, da prihodki od storitev v času dežurstva krijejo največ 30 odstotkov dejanskih stroškov. Zato veterinarji vsa zadnja leta na

vse načine skušajo razrešiti problem. Delno jim je doslej pomagal občinski sklad za pospeševanje proizvodnje hrane, izgube pa naraščajo. Tako izračun za letos kaže, da bo treba za potrebe dežurne službe zagotoviti 791.000 dinarjev, ustvarjen prihodek dežurne službe naj bi bil 197.000, nepokritih sredstev je torej 593.000 dinarjev, od tega v drugem polletju 296.000, ali na mesec 49.000. Rentabilno poslovanje torej ni možno v nobenem primeru, posledica tega pa so nizki osebni dohodki zaposlenih, ki ne presegajo 700 DEM. Poleg tega je 80 odstotkov dejavnosti veterinarske postaje posebnega družbenega pomena, postaja pa je uvrščena med gospodarske dejavnosti in s temu ustreznimi obremenitvami. Posamezne občine stroške neprekinjene službe krijejo v celoti (Celje), druge delno (Velenje, Mozirje, Zalec, Laško), ekonomsko šibke pa sploh ne. Dodatna težava za mozirsko občino je v tem, da nima živilsko-predelovalne industrije. Posledica vsega je, da na mozirski postaji nimajo možnosti za nikakršna vlaganja, saj med drugim v zadnjih letih niso mogli nabaviti niti radio zvez in so zato še vedno v »kratkem stiku« z veterinarji na terenu. K tej problematiki naj dodamo še en zelo pomemben podatek. Lani so namreč veterinarji pričeli s sistematičnimi preiskavami živali na vsebnost težkih kovin na območju mozirske občine. Ugotovljena količina kadmija v ledvicah kokoši kaže, da so higiensko oporečne in neuporabne za prehrano ljudi.

Ob vsej tej problematiki je jasno, da občina iz proračuna ne more prispevati več kot 100.000 dinarjev, zato so oblikovali predlog, da naj bi razliko pokrili s posebnim prispevkom od oddanega mleka, mesa, piščancev in jajc. Predlog je seveda treba podrobneje proučiti, da ne bi vseh bremen spet nosili proizvajalci. Po pogovorih s kmeti in združno organizacijo bodo predlog uskladili do naslednje seje. Velja tudi ugotovitev, da veterinarske storitve ne smejo biti predrage, da kmetje ne bodo oklevali pri nujnih klicih, kot oklevajo pri zavarovanju živali, posebej goveda, saj so pogoji vse težji, zavarovalnica pa ob tem za dežurno službo ne prispeva ničesar. Žal na koncu velja dokaj žalostna ugotovitev, da celovite rešitve trenutno ni, da kmetje redijo, veterinarji zdravijo, ostali pa predelujejo in veselo služijo. Žal je res tako.

j. p.

Na Lučkem dnevu so kovači številnim gledalcem pokazali, kako se konj podkuje.

Pomembno delo ribiških družin

Nekako na obrobju trenutnih težav in zagat v naši družbi so recimo tudi problemi pri gospodarjenju z vodami in v neposredni zvezi s tem pri ribiško gojitvenih delih v Zgornji Savinjski dolini. Vode v tej dolini nikakor ne sodijo v višji razred onesnaženosti, čeprav tudi ta problem ne ostaja več nezanemarljiv, večji problemi so druge. Za uvod le bežen podatek. Na celotnem področju mozirske občine delujeta dve ribiški družini, Ljubno in Mozirje, osnova za njuno delovanje pa je odlok še iz leta 1956. Ta odlok razmejuje tudi prostorsko upravljanje z vodami Savinje in Drete ter njenih pritokov. Ribiška družina Ljubno upravlja s področjem Savinje od njenega izvira do Grušovelj, mozirska pa z vsemi ostalimi vodami vse do Letuša. Pri tem ni nikakršnih problemov, saj družini vzorno sodelujeta.

Povedati velja, da sta ribolovu namenjeni le Dreta in Savinja, vsi ostali pritoki in struge pa so gojitvene vode, v katerih družini vzrejata zarod in ga vlagata v obe reki, pri tem pa načrte teh vlaganj redno presegata. Žal je vzreja zaroda preskromna za zadostno poribljavanje, zato to dopolnjujeta z nakupom zaroda iz drugih ribogojnic, predvsem zarod lipana in potočne postrvi, nakupi pa so zadnje čase močno oteženi, saj je cena od lani do letos nekajkrat narasla. Precej zaroda obe družini in ostale v regiji dobijo iz ribogojnice v Podvolovlju, s katero sicer upravljajo ljubenski ribiči.

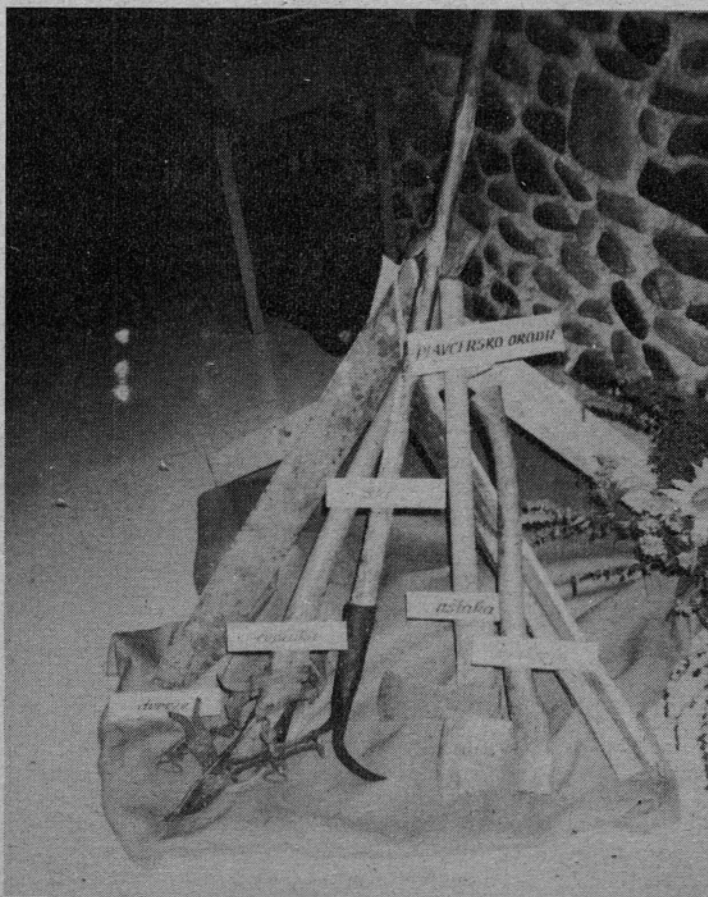
Probleme imata obe družini, obe tudi dobro gospodarita. Vseh podatkov ne kaže naštevati, zgovoren je že eden. Ribiči v Zgornji Savinjski dolini imajo najmanj lovnih dni od vseh slovenskih družin. Delno tudi na račun turističnega ribolova, saj je zanimanje ribičev iz domovine in tujine zelo veliko in v te namene tudi presegajo dogovorjeno število ri-

bolovnih dni, za ostale ribiče seveda.

Problemov obema družinama ne manjka, pa zanje nista krivi. Jezov na Savinji in Dreti praktično ni več. Le podatek. Pred drugo vojno in takoj po njej je bilo na tem območju 179 jezov, ob katerih je obratovalo 190 žag venecijank, 107 mlinov, 2 kovačiji, 6 usnjarn in 9 elektrarn. Vseh teh objektov danes ni več, ostalo je le kakšnih 27 jezov. Drugi problem je zares nekontrolirano izkoriščanje gramoza iz porečja Savinje, še posebej od Grušovelj navzdol, kjer nekdanjega korita Savinje ni več, oziroma se menja vsaj enkrat letno. Kakšna škoda s tem nastaja, ni treba posebej poudarjati, vendar ne le pri ribičih. Posledice so že sedaj hude, kakšne šele bodo. Ustrezni organi ne ukrepajo, zato so ribiči poklicali na pomoč republiško inšpekcijo, ki bo stanje ocenila v bližnji prihodnosti. Tretji problem je prav posebej kočljiv. Kajakaški šport je velika okrepitev turistične ponudbe Zagorje Savinjske doline. Spusti po čudoviti Savinji so vsekakor užitek posebne vrste in ljubiteljev tega športa je iz dneva v dan več, žal pa tudi sporov z ribiči, ki jim je ribolov ob tem skoraj onemogočen. Ribiči kajakaštvu ne nasprotujejo, želijo le, da bi se skupno in pametno dogovorili in zagotovili primeren red v obojestransko zadovoljstvo; pravzaprav podoben red, kakršen velja za ostale reke doma in v tujini.

Ribiči zanikajo, da bi bili roparji naših voda, trdijo pa, da so pravi roparji krivolovci, ki jih je vse več. Terjajo zato ostrejša ukrepa, terjajo red pri odvzoku gramoza, red pri čiščenju cistern za gnojnico, red pri kajakaštvu ter obnovo in izgradnjo jezov. V vseh teh zahtevah jih je podprl tudi občinski izvršni svet.

j. p.

Razstava flosarskega orodja in opreme na Ljubnem v okviru Flosarskega bala je prinesla tudi prikaz flosarskega in plavčerskega orodja.

Višje stanarine

S 1. septembrom se bodo stanarine v naši občini povečale za 20 odstotkov, 1. novembra pa še za nadaljnjih dvajset odstotkov. Takšen je bil sklep zadnje seje občinskega izvršnega sveta. Sicer pa so se stanarine v začetku julija povišale za 125 odstotkov, tako da sedaj stanarine v naši občini predstavljajo 2,6% revaloriziranega stanovanjskega sklada. Po sprejetih usmeritvah pa bi morale stanarine predstavljati 3,43% vrednosti revaloriziranega stanovanjskega sklada. Zaradi tega so se

odločili za povišanje stanarin.

V naši občini je 551 družbenih stanovanj. 143 uporabnikov stanovanj je upravičenih do subvencij, tako da 15 odstotkov upravičenih stanovalcev julijska podražitev stanarine ni prizadela.

Pa si pogledmo še, kakšne so trenutne stanarine. Za 50 kvadratnih metrov veliko stanovanje je bilo julija potrebno odšteti 668 din, septembra bo stanarina znašala 861 din, novembra pa 962 din na mesec.

R. P.

Za flosarski podmladek se na Ljubnem ni bati.

Zgornjesavinjski čvek

(za resničnost čvekov ne odgovarjamo)

Na osrednjo proslavo ob občinskem prazniku so vabilo sprejeli tudi včasih nam tako dragi Čajetinci. Uredništvo Savinjskih novic sprejema stave ali se bodo Čajetinci vabilu odzvali ali ne.

* * *

Število turistov v letošnjem poletju dokazuje, da so imeli občinski veljaki lansko leto prav, ko niso pustili propasti gostinskega podjetja Turist, saj je Turist sedaj edini zanesljivi turist v naši občini.

* * *

Nogometa v Mozirju ni več. Pravzaprav je še, ni pa več nogometa za denar. Zato so se nogometni asi raztepli po svetu. Na račun pa bodo prišli tudi nogometaši, ki so mislili, da so že upokojeni in tisti, ki ne igrajo samo za denar. Seveda ne kot do sedaj v republiški ligi, ampak na samem dnu tekmovalnega sistema.

V Grabnerjevi hiši je zaživelo

Pred dnevi je bila uradna otvoritev novih poslovnih prostorov v Grabnerjevi hiši v Mozirju.

400 let stara hiša, ki stoji sredi mozirskega trga, je bila zadnja leta prepuščena ostremu zobu časa. Več let so imeli naključni sprehalci možnost, da so skozi razbita okna opazovali pajčevino in prah, ki so se nabirali v napol podrti hiši. Udiranje strehe, ponekod že podrti zidovi in oboki ter zamenjana okolica niso bili v ponos nobenemu Mozirjanu, še manj pa so se nad tako stavbo navduševali turisti, ki so obiskali Zgornjo Savinjsko dolino in se ustavili tudi v Mozirju.

Pred letom in pol pa se je v stari ruševini začelo nekaj dogajati. Pred hišo so postavili zidarske odre, začela se se dela v notranjosti in okolici. Na že tako prenapolnjeni cesti skozi Mozirje so delavci povzročali še večji dren in marsikdo je včasih nezadovoljno opazoval priprave na obnovo. Pa vendar se je izplačalo previdenje voziti po glavni trški cesti. Iz stare podrtije je nastala lepo urejena hiša, ki je lahko v ponos mozirskim tržanom. Urejena je po osnutku, ki so ga za celotni trg naredili na Fakulteti za arhitekturo, glavni projektant in načrtovalec za Grabnerjevo hišo pa je bil Boris Sitar. Restavracijo je nadziral zavod za spomeniško varstvo ob pomoči občine in krajevne skupnosti. Iz predvojne gostilne in posojilnice

ter povojnih tovarniških obratov je ob »grabnu« nastala popolnoma nova stavba. V njej je našlo prostor za delo več zasebnikov, ki so si v hiši uredili poslovne prostore in butične prodajalne. Glavni pobudnik za tako ureditev razpadajoče hiše je Boris Cimperman.

Pri Grabnerju poslujejo Mark M. špecerija in trgovina z živili ter drogerija in prodajalna z metriskim blagom Palma. V Miki ponujajo oblačila butične izdelave za otroke in predstavnice nežnejšega spola, šivajo pa tudi po naročilu. V Cekinu so na izbiro razna darila, usnjena galanterija in unikatni izdelki, v Zlatarstvu Rožič pa izdelujejo zlatnino in jo tudi popravljajo. V tej pisani družbi se je znašla tudi trgovina s tehničnim blagom Tehno M, kjer nudijo predvsem gozdarsko opremo, motorne kose, motorne žage in rezervne dele. V Grabnerjevi hiši pa bodo konec leta uredili še dva lokala in poslovne prostore v mansardi.

Svetnika Anton in Florjan, za njuni podobi niti najstarejši Mozirjani ne pomnijo, kdaj su ju skri-li pod omet, sta glavna zaščitnika prenovljene hiše. Restavrirani freski, pod okriljem katerih se je zbrala družina v Grabnerjevi hiši, sta vzpodbudili nekatere Mozirjane, da so tudi sami začeli popravljati zunajost svojih hiš.

URŠKA KOLENC

Ljubenski flosarski horuk

»Pri jedachi se drži naprej, pri pi-jači nazaj, pri delu pa stopi na stran, da bodo tudi drugi prišli na vrsto.« Takšen nasvet je dobil jud, splavar, ki je bil prvič na vožnji, potem pa so ga flosarji na Roglici blizu zagreba krstili.

Krst z vodo in pijačo, udiranje flosa in razne flosarske igre na vodi so si lahko ogledali obiskovalci Flosarskega bala na Ljubnem. V povorki, ki je tradicionalna prav tako kot Flosarski bal, so sodelovali stari in mladi, flosarji, sodarji, šoštarji, kovači in drugi. Zanimiva je bila predstavitev kmečke družine pri kosilu in prikaz pridelave volne od ovce do jopice.

Organizatorji ljubenskega Flosarskega bala so poudarjali, da želijo popestriti prireditve s prikazom starih običajev. Na letošnji prireditvi so prikazali starotrško navado razdeljevanja rib. Običaj izvira iz leta 1459, ko je Ljubno dobilo trške pravice, s tem pa tudi pravico do lova rib v Savinji. Skupni ulov so delili med tržane in kočarje, kakor so se takrat delili prebivalci Ljubnega. Tržani so

pri delitvi dobili dva dela, kočarji pa en del, za red in pravičnost pa sta skrbela sodnik in žandar. Seveda ni šlo brez preprirov, očitkov in prerekaj, delitev pa se je navadno končala v nezadovoljstvu vseh, saj so vsi mislili, da so dobili premalo. To navado so Ljubenci obudili v petek zvečer in to tako živo, da se je obiskovalcem kar stožilo po starih časih.

Novost na Balu je bila tudi razstava starih forografij, ki so prikazovale življenje na Ljubnem in v okolici, na razstavi so pokazali tudi flos in stare jedi, ki so jih flosarji najraje jedli. Brez žganja apna, navade iz časov naših dedov, tudi ni šlo. Apnenica, ki so jo prižgali v bližini Ljubnega, je zelo pritegnila pozornost obiskovalcev.

Večina ljudi je odhajala z Ljubnega zadovoljnih, saj so videli in izvedeli več, kot so pričakovali. Pohvaliti velja tudi organizatorje, saj so se resnično potrudili, da so na čim bolj izviren način prikazali življenje flosarjev in običaje na Ljubnem.

URŠKA KOLENC

Stanje v gospodarstvu se poslabšuje

Rezultati mozirskega in celotnega gospodarstva podirajo neslavne rekorde. V preteklih obdobjih smo govorili o nekakšni prilagodljivosti našega gospodarstva, saj so bili rezultati ugodnejši v primerjavi s sosednjimi občinami.

Zaključni račun za leto 1989 in letošnja periodična obračuna pa kažejo izredno pereče stanje gospodarstva v občini. Odkar spremljamo finančne rezultate gospodarstva, prvič ugotavljamo, da le-to ne ustvarja akumulacije. Tudi v prvem polletju letošnjega leta vsi prihodki ne zadoščajo za pokritje odhodkov in so le-ti za 3,9% višji. Tako je kar devet podjetij v prvem polletju izkazalo izgubo v višini 53.348 tisoč din, to pa je skoraj trikrat več kot v prvem četrtletju. Z izgubo je delalo kar 82% zaposlenih v gospodarstvu občine in na delavca ustvarilo 13.675,50 din izgube. Najvišja je realizirana v treh naših največjih podjetjih, to je Gorenju GLIN, Elcroju in Gorenju MGA Nazarje. Pozitivno poslovanje vendar skoraj brez akumulacije so izkazali le M-ZKZ, Gozdno gospodarstvo in Obrtna zadruga »GAJ«.

Na poslovni rezultat je vsekakor vplivalo strukturno povečanje prihodkov na tujem trgu in sicer od 15,4% v letu 1989 na 25,0% v prvem polletju letošnjega leta. Za porast deleža izvoza imajo največ zaslug zopet tri naša največja podjetja, zlasti pa Gorenje MGA, ki ima že 77% proizvodnje namenjene izvozu. Izvoz se je tako realno povečal za 37% v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta, ugodno pa je tudi skoraj dvakratno pokritje uvoza z izvozom. Uspešnost izvoznih prizadevanj se kaže tudi v primerjavi s Slovenijo, kjer je pokritje izvoza z uvozom negativno.

Zanimiv je podatek, da v strukturi odhodkov ne dominirajo več obresti, katerih delež je iz preteklega leta padel iz 35% na 7% letos. Vzroke je iskati v limitiranju višine kreditov in splošni ne-likvidnosti, ki poleg visokih izgub našemu gospodarstvu povzroča največje težave.

Precejšnje obremenitev za naše gospodarstvo pa pomeni tudi plačilo družbenih obveznosti, katerih zmanjševanje se sprejema na vseh ravneh. Tudi na občinski ravni se je delež davkov in prispevkov iz osebnega dohodka in dobička v strukturi celotnega prihodka zmanjšal iz 11,1% na 7,9% ali za 28,9% v prvem polletju letos v primerjavi z le-

tom 1989. Vzrok za to je v znižanju prispevnih stopenj za družbene dejavnosti, čeprav je vpliv manjši, saj občinski delež v zbirni prispevni obremenitvi 43,26% iz osebnega dohodka znaša le 9,73%.

Pri plačilu obveznosti za gospodarsko infrastrukturo pa potekajo plačila enakomerno mesečno na osnovi izplačil osebnih dohodkov, vendar so odvisna od ustvarjenega dobička, zato se ob ugotovitvi izgube ta sredstva vračajo nazaj v gospodarstvo. V skladu tega so prilivi za financiranje gospodarske infrastrukture le polovični, če upoštevamo vračilo sredstev zaradi slabih poslovnih rezultatov gospodarstva za leto 1989 in prvo četrtletje 1990. Vračila sredstev po polletnem obračunu so v teku in bodo evidentirana ob naslednjem obračunu.

Poudariti pa želimo, da je v občini še vedno ugodno gibanje industrijske, kmetijske proizvodnje in delno turizma. Industrijska proizvodnja je v občini Mozirje v primerjavi z enakim lanskim obdobjem višja za 4,2%, medtem ko je v republiki v upadanju in dosega lanskotletno le z 88,6%. Tudi v dejavnosti turizma in gostinstva smo dosegli pozitivne premike, saj je število nočitev v družbenem sektorju višje za 73,7%. Manj ugodni so doseženi fizični rezultati v gozdarstvu in trgovini, kjer je prodaja na drobno za četrtino manjša kot lani.

Negativni trendi so prisotni tudi na področju zaposlovanja, saj je trenutno v občini zaposlenih 4.736 delavcev, kar je za 1,5% manj kot konec preteklega leta. Naraščajoča tudi število brezposelnih, saj je evidentiranih 194 iskalcev zaposlitve, med njimi pa so tudi osebe s srednjo in višjo izobrazbo.

Podatki kažejo, da je gospodarska recesija posebno prizadela izvozno usmerjene industrijske panoge in med njimi so tudi naša največja podjetja. Čeprav konkurenčnost na domačem in tujem trgu ni primerljiva, pa le mislimo, da je izvoz produkcijsko in predvsem likvidnostno vzpodbudnejši vsaj na kratke rok, dolgoročno pa upamo, da ob spremembi Markovičevih ukrepov tudi poslovno uspešnejši.

Vsekakor pa sedanje finančno stanje kaže na nujno intenzivno prilagajanje gospodarskih sil in pogojuje hitro poslovno ukrepanje tudi znotraj posameznih organizacijskih enot.

MARIJA VRTAČNIK

Čisto »taprava« Flosarja Stanko Miklavc in Maks Juvan pred flosom, ki sta ga skupaj z Alojzom Juvanom sestavila za razstavo flosarije na Ljubnem. Ob dobri kapljici je stekla tudi beseda in vrnili so se spomini na težko, velikokrat pa tudi veselo življenje flosarjev.

Turist biro Mozirje se predstavlja

Turistične agencije v mozirski občini in tudi drugod nastajajo skoraj vsak dan. Čas dopustov je, človeka vabijo planine ali morje, sladka ali morska voda, hoteli ali kmečki turizmi. Vsakomur tisto, kar si želi, je načelo novoustanovljene turistične agencije Turist biro v Mozirju.

»Že dolgo delam med ljudmi in v turizmu,« pravi lastnica nove agencije Sonja Bitenc. »Ko si enkrat v tem poslu, se ne moreš več iztrgati. Gostje so včasih sicer zahtevni, vendar se trudim, da jim lahko ponudim čimveč.«

Za začetek so v Turist biroju pripravili poseben tedenski program, ki zajema ogled kulturnih in zgodovinskih znamenitosti Zgornje Savinjske doline, vožnjo s kajakom ali gondolo. Vsak petek bodo v novem kampu na Po-orežjah pripravili piknik s pos-
trvmi, ob nedeljah pa bo Turist biro uradoval v Palenku v Logar-

ski dolini, kjer bodo pripravljali družabne počitniške popoldneve. V turistični agenciji nudijo gostom tudi vse ostale usluge in informacije, ki jih potrebujejo turisti. Uredijo vam letovanje na morju, tu se lahko dogovorite za jahanje ali vožnjo s kočijo, rezervirajo vam posteljo, kjer to želite.

Turist biro je odprt vsak dan od 8. do 18. ure, ob sobotah od 9. do 15. ure, ob nedeljah pa jih lahko dobite v Logarski dolini. Informacije vam nudijo tudi po telefonu 831-316.

»Gostom je treba ponuditi več, kot jih le pripeljati v našo dolino,« razmišlja Sonja Bitenc. »Dobro je, da je v dolini vseveč turističnih agencij, saj na tak način prihaja do konkurence, s tem pa do boljše ponudbe. Cilj našega poslovanja pa je zadovoljen gost, domači ali tuji.«

URŠKA KOLENC

V Lučah naslednje leto drugače

Tradicionalni 21. Lučki dan je tudi za nami. Trije dnevi prireditev, v katerih so Lučani predstavili svoje življenje, navade, šege in običaje, zaslužijo splošno pozitivno oceno, vendar pa je osrednji dan, nedelja, izvenel nekako premalo pripravljen.

V Lučah je po eni strani umetnost, da jim še vedno uspe pripraviti osrednjo turistično prireditev. Tako so v petek odprli kakovostno in dobro pripravljeno razstavo ročnih del in predmetov, ki so jih rabili v preteklosti, večer pa je bil v znamenju alpinistov, ki so pripravili diapozitive iz himalajske odprave. V soboto si je veliko število ljudi lahko ogledalo simultanko z Brunom Parmo, popoldne pa so se nogometaši pomerili v malem nogometu za pokal Luč, ena izmed najbolj zanimivih stvari na Lučkem dnevu je bila zvečer, ko so se na Šmici pomerili suhi in debeli Lučani v nogometni tekmi. Lučani so dokazali, da ni potrebno mnogo naporov, pa se ljudje vseeno od srca nasmejijo in zabavajo. Zvečer pa so Lučani ponovno vasovali, kot so to delali v starih časih. Moški pevski zbor in harmonikarji so dokazali, da obvladajo svoje delo, gledalci pa bi bili še bolj zadovoljni, če bi se vse skupaj malo bolje slišalo.

V nedeljo zjutraj so vaščane prebudili zvoki pihalnega orkestra, v procesiji v čast farnemu patronu je sodelovalo najmanj tisoč ljudi, ki so predstavili, kako so včasih častili farne patrone. Tudi tekmovalje alpinistov v prostem

plezanju v steni pri Igli je dalo pečat prireditvi, vendar pa se je začelo s tako zamudo, da so nekateri ljudje že skoraj obupali. Popoldansko šranganje na vasi je bil svojevrsten dogodek, ki pa ga večina ljudi skoraj ni opazila, saj se je začelo mnogo prepozno in je bilo skoraj neslišno.

Glavna atrakcija Lučkega dneva sprahod od štanta do štanta pod geslom »Lučani se pokažemo« pa je letos pokazala, da med domačini ni več pripravljenosti za takšno sodelovanje. Dobro so se predstavili le kovači, žganjekuha, interna TV in šoštarji, tudi predice so spletle nekaj volne, po mnenju večine obiskovalcev pa je bilo premalo štantov in premalo dogajanja. Organizatorji Lučkega dne se zavedajo, da je njihova prireditev malo izvozenela in menijo, da bo treba pripraviti drugačen koncept prireditev in drugače motivirati ljudi. Pravijo, da se nekateri ljudje niso držali dogovorov z organizatorji, zato bodo prireditelji sami ocenili vse štante in pohvalili oziroma grajali tiste, ki si to zaslužijo.

Res je po 21-ih letih težko prikazati nekaj novega, celotna prireditev je organizirana na prostovoljni osnovi in kot je to navada, tisti, ki največ delajo, imajo najmanj od tega. Prireditelji pravijo, da bodo drugo leto organizirali Lučki dan drugače in da upajo, da bodo takrat zadovoljni vsi. Torej, srečno v dvainvajseto leto starosti, Lučki dan.

URŠKA KOLENC

Grabnerjeva hiša v središču Mozirja se je iz ruševin prelevila v zanimivo poslovno in trgovsko stavbo.

Praznik občine Mozirje in 850 let Gornjega Grada

Slavnostna seja
Skupščine občine Mozirje
v počastitev
občinskega praznika
bo v soboto,

8. septembra 1990, ob 17. uri

v Prosvetnem domu
v Gornjem Gradu

Po seji bo družabno srečanje.
Vabljeni!

Posel je v Grabnerjevi hiši že stekel.

Zgornjesavinjski »turisti« onkraj meje (II)

Nadaljevanje z malenkostmi

Zopet se primerjava vsiljuje sama po sebi. Pri nas doma se za najrazličnejše reklamne in propagandne panoje in napise, smerokaze, obvestila in vse, kar sodi zraven, trudi vsak po svoje, seveda vsak po svojem okusu; ti pa so še kako različni (in pomanjkljivi). Da so okusi tudi onkraj meje različni, tudi ni treba dvomiti, da so vsi primerni za učinkovito reklamo in obveščanje, da so popolni. V vsakem manjšem ali večjem kraju najprej naravnost »treščiš« v večjo ali manjšo informativno tablo, na kateri najdeš VSE o kraju in okolici; vse kar ti tam nudijo, kje in kdaj in po čem lahko prepišeš, se okrepaš, uživaš, pa še in še. Prava zakladnica podatkov, pregledna in na enem mestu. Oličnih, naravnih in okolju primerljivih smerokazih in drugih »obvestil« ni treba zgubljati besed.

O ponudbi je bilo nekaj že rečenega. Popotnik dobi občutek, da vsaj v dveh od treh hiš nekaj »ponujajo«; in to nekaj je dobe-

sedno vse, kar si množica turistov želi. Če pravimo vse, potem ni treba naštevati, vprašanje pa je, če si takšne že kar prenasitenosti doma sploh želimo, če smo zanje sposobni, oziroma, če jo sploh potrebujemo. Marsikakšna spodbuda, zamisel in kaj podobnega pa bi vsekakor prišla prav. »Malenkosti«, kot so minimundus v Celovcu, enkratno lepem mestu, pa še mnogo drugega, so seveda na vsakem drugem koraku, predvsem pa niso zastoj, za vsako je treba odšteti toliko in toliko pa še kaj povrh.

Bad Kleinkirchheim seveda ni nikakršna malenkost, čeprav smo se z odprtimi očmi in usti na hitro popeljali skozenj in se napotili strmo v breg v kakšen štiri kilometre oddaljen St. Oswald. Pri tem me je nekaj posebej presenetilo. Na pobočjih okrog tega svetovno znanega smučarskega in sploh turističnega središča je na deset in več kilometrov smučarskih prog, žičnic, vlečnic in drugih naprav, da vseh hektarov smučarskih površin, igrišč za golf in drugih objektov niti ne ome-

njam. Pri tem me je spreletelo dejstvo, da vseh teh prog, smučišč in naprav skorajda ne vidiš, se pravi ne kazijo okolja, videza krajine in še česa, kar je pri nas vedno bolj v ospredju vseh naporov, omejitev, prepovedi in tako naprej (vse drugo je primenjalno seveda globoko v ozadju). Res se tu in tam vidi kakšna proga sredi prostranih pobočij, vendar to nikogar ne moti, kot jih ne motijo poseki na golo sredi gozdnih površin, so pač način njihovega gospodarjenja z gozdovi. Razlika je razumljiva v tem, da tam veselo služijo in vlagajo naprej, mi pa ...

Kmečki turizem

V St. Oswaldu je marsikomu vzelo sapo. Kakšnih 1.300 metrov visoko leži to naselje — se pravi naselje čudovitih kmečkih stavb, apartmajsko naselje pravzaprav z vso potrebno ponudbo. Velika večina objektov je zgrajena v pravem kmečkem slogu. Pravem zato, ker so skoraj po vsej Avstriji zbirali stare kmečke hiše, jih obnovili, postavili in postavili na nove temelje prav v St. Oswaldu. Ohranjen ni samo prvotni zunanji videz, tudi notranjost je takšna kot nekoč (primerno in skoraj nevidno posodobljena). Skladnost z izročilom in naravo na vsakem koraku in obenem na visoki ravni ponudbe. Ob teh kmečkih hišah stojijo razumljivo še drugi objekti, ki so zunaj in znotraj ob vsem še pravi mali muzeji. Le en primer: v drugem, nemara celo tretjem nadstropju enega teh objektov se ob pravem potočku veselo vrtijo mlinška kolesa in kamni, v mlinu primerno urejeni notranjosti pa obiskovalci od vsepovsod enostavno uživajo, tudi v dobrotah bogate ponudbe. Še ena malenkost. Pri nas se varuhi narave zavzemajo za čisto naravo, brez as-

falta (Logarska dolina), tam kadama nisem videl nikjer, nisem tudi opazil, da bi se kdo zaradi tega posebej razburjal. Sicer pa smo že rekli, da primerjave niso smiselne.

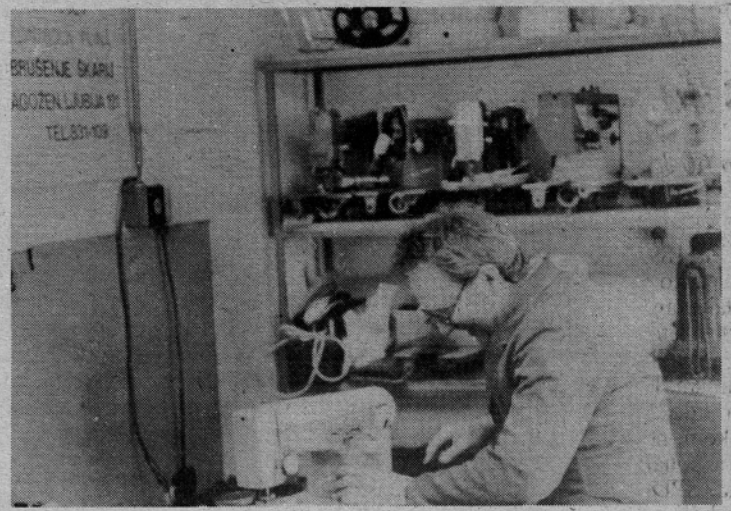
Ali pa tudi. Ob povratku se je v prav v vsakem kraju nekaj dogajalo in to »dogajanje« je povsod spremljala množica ljudi, ki jo je naš avtobus precej oviral, ali pa množica njega. Sprva smo mislili, da je bogve kakšen praznik, pa se je izkazalo, da je bila »čisto navadna« nedelja. Le za goste so poskrbeli, pa naj je bil to nekakšen promenadni koncert, povorka malih vojakov v starinskih uniformah in še marsikaj. Pomembno je, da so se turisti ustavili, si napasli oči in žepe. Tudi mi, vendar nekako sramežljivo.

Jedli in spali smo pri naših rojaki v Bilčovsu. Velika in ugledna hiša z gostinskimi lokali, trgovino in sobami, z odlično domačo ponudbo in gostoljubjem. Iskreno rečeno lahko v naši ljubi dolini kar se urejenosti tiče najdemo marsikaj boljšega, ampak tam je bilo vse polno, pa ne zaradi nas. Zgornje dele prav sedaj urejujejo in bo zatem seveda veliko lepše, pa vendarle; je »nekaj« kar enostavno ne gre v glavo, šlo pa je v želo, saj res dobro kuhajo.

Po večerji so domačini poskrbeli za harmonikarja, ki je sicer dejal, da na harmoniko igra le za pusta in ob obisku podobnih skupin kot je bila naša, pa vendar polk in valčkov ter slovenske pesmi ni manjkalo, tudi plesa ne, pridružili so se tudi mlajši rojaki in bilo je veselo in prijetno.

Se pred tem so nam rojaki in gostitelji pripravili razgovor s svojimi predstavniki o turizmu (tudi kmečkem), o kmetijstvu, gozdarstvu, o svojem kraju in življenju v njem in še o čem.

JANEZ PLESNIK

Anton Zagožen pri svojem delu

Popravila šivalnih strojev, brušenje škarij ...

Že dolga leta v Zgornji Savinjski dolini govorimo in pišemo o pomanjkanju storitvene in uslužnostne obrti, v zadnjem času še posebej o nujnosti večje zasebne pobude, podjetništva in o vsem, kar sodi zraven. Govorimo in pišemo torej, nekateri pa vse te usmeritve in zamisli vendarle uveljavljajo in udeležujejo. K tem izjemam lahko mirne duše prištejemo Antona Zagožna iz Ljubije pri Mozirju, ki že kar nekaj let, sedem jih lahko našteje, popravlja šivalne stroje. Ima popoldansko obrt, »uradno« ga lahko najdete v Ljubiji vsak ponedeljek in četrtek popoldne, če le pred črpaliko v Mozirju zavijete proti Zgornjesavinjski kmetijski zadruzi in se mimo veterinarske postaje zapeljete nekaj sto metrov, »neuradno« pa ga lahko pokličete tudi po telefonu in se dogovorite za nujno opravilo.

Anton Zagožen popravlja in servisira šivalne stroje, zagotavlja

rezervne dele (predvsem za znamko Bagat), za šivilje in vse ostale pa je dobrodošlo tudi strokovno brušenje škarij, česar se je lotil na novo. Pa to še ni vse. Ponuja vam tudi kontrolo plinskih naprav, kar je sicer obvezno vsaki dve leti, ni pa odveč, če za svojo varnost poskrbimo večkrat. Ko smo že pri novostih in ponudbi, naj povemo, da predvsem v poletnih mesecih polni male (vikend) plinske klenke in gorilnike. Dovolj pestra in predvsem koristna ponudba torej, načrtov za njeno širitev pa mu tudi ne manjka. Želi si namreč, da bi ob svoji majhni, navidez skromni, pa zato toliko bolj strokovni delavnici, dogradil še prostor, v katerem bi uredil prodajalno šivalnih strojev, novih in rabljenih, ponudil bi rezervne dele in še bi lahko naštevati. Zanimiva in vabljiva zamisel, katere uresničitve si lahko samo želimo.

J. P.

Tipična kmečka hiša v St. Oswaldu na višini 1320 m, kjer razvijajo kmečki turizem.

Izvirna domača povest

Kastor je bil lep, velik in pаметen pes. Gostilničarja Otmarja je varoval več kot desetletje. Kastor je pazil na dom, otroke, gostilno, še posebno pa na samega gospodarja.

Ljudje so se čudili njegovi velikosti in tudi njegovi pameti. Znan je bil daleč po dolini. Poleg tržanov in domačih pivcev so ga poznali tudi vandrovc, krošnjari in drugi. Najbolj redno so se pri Otmarju oglašali flosarji, na krajši počitek, kadar so s flosi šli na »rajžo«, več pa, ko so se vračali.

Kastor je mnoge poznal na pogled in po vonju. Delil jih je v dve skupini: dobre in slabe.

Tona, star flosar, se je nekoč s svojimi tovariši ustavil v Otmarjevi gostilni. Pripešali so iz Roglice in naročili mesno jed. Ko je Tona pojedel, je kost, na kateri je oilo še nekaj mesa, ponudil psu. Kastor je Tona lenobno pogledal, kosti pa ni vzel. Tona je razjezilo:

»Ti prekleta pasja visokost!« je zarobantil. »Zna še priti čas, ko bi kost rad vzel, pa je ne bo.« Med govorjenjem je rahlo mahnil po pasjem gobcu.

Dekle ob točilni mizi je pogledalo Tona s strahom v očeh, reklo pa ni nič.

Kastor je počasi vstal in se odpravil proti vratom. Še enkrat se ozrl po Tonu, potlej pa izginil.

Možje pri mizi so jedli, pili in pomenkovali. Na psa in Tono vo dejanje ni mislil nobeden več. V gostilno je prišel gospodar. Pogledal je zbrane in pozdravil. Otmar ni bil samo gostilničar in kmet, bil je tudi lesni trgovec, zato je rad prisedel k flosarski skupini. Zanimalo ga je, kako je bilo na vodi in kako kaže trgovanje.

Nocoj ni bil razpoložen. Obstal je ob mizi, po pozdravu obotavljaje našobil usta in dejal:

»Rad bi zvedel, kateri med

vami je našemu psu nekaj naredil? Spomni se naj, kaj je bilo, ker drugače ne bo prišel zdrav domov. Veste, tudi žival se ne pusti žaliti!«

Vsi so molčali. »Povem vam,« je še enkrat opozoril, »Kastor ne čaka pred vrati tistega, ki bo hotel noter, temveč onega, ki bo šel ven, zato bo bolje, da vem, kdo je med vami, na katerega čaka!«

Dekle ob točilni mizi je z očmi poiskalo Tona. Ujela sta se s pogledi. Priimalo je.

Tona je povedal. Povedal je tudi, da pes ni bil niti malo vznemirljen in da so s tovariši zgodbo s kostjo že pozabili.

»Ko se boste odpravljali, me pokličite!« je dejal Otmar in malce nejevoljen odšel v kuhinjo.

Bilo je že pozno in možje so se začeli odpravljati. Nekoliko so bili tudi radovedni, kako jo bo Tona odnesel.

Poklicali so Otmarja, plačali in si optkali svoje flosarske opravke.

Takoj, ko je Tona stopil čez prag, je Kastor vstal. Dlaka se mu je naježila, oči zabiskale. Otmar ga je tako trdo prijel za ovratnik in mu reko ukazal, naj miruje. Kastor je gledal Tona in kazal vrsto ostrih zob. »Za danes si varen, Tona, drugič glej sam!« je z obzalo lovanjem rekel gostilničar. »Vsem vam, fantje, priporočam: z našim psom se ne šalite!«

V trgu je bila lekarna. Fant, ki je prišel po zdravila, je mimogrede stopil k Otmarju. Bilo je jeseni in kmalu se je znočilo. Fant, Otmarjev nečak, je stricu potožil, da ga je strah poti nazaj. Prijatelj mu je namreč povedal, da ga name ravajo napasti fantje iz sosednje vasi. Zaradi dekleta. Zaradi dekleta so fantje kovali razne zarote in kdaj pa kdaj jo je kateri tudi pošteno skupil. Otmarjev nečak

je ne bi rad. Materi nese zdravila, pa ga naj ustavijo in premlatijo.

Stric ga je razumel. Nasmehnil se je.

»Dal ti bom spremstvo, da bo do vsi pobje bežali pred njim. Poznaš našega Kastorja? Zna biti pohleven, po potrebi pa tudi zelo hud. Nešteto krat je že dokazal zvestobo do človeka, ki sem mu ga zaupal. S teboj bo šel, dokler mu ne boš velel, naj se vrne.«

»Pa bo ubogal?«

»Seveda te bo. Zdj bo ubogal mene, ko bom dejal, naj te spremlja, potlej bo tebe. Nisi prvi, ki se mu je podredil. Grobosti pa ne prenaša, to si zapomni!«

Fant je zmajal z glavo, Otmar pa ga je ohrabrujoče potrepal po rami, rekoč:

»Zanesi se name! Ve, da bi ti boljšega spremljevalca nihče ne mogel ponuditi.«

Fant je nejevolno gledal: »Jaz že precej poznam Kastorja, koliko pa on pozna mene, ne vem. Dvomim, da se bo ravnal po mojih ukazih.«

»Glej, mrak je že fant, mati težko čaka na zdravila,« je Otmar preslišal fantove ugovore. »Odpravi se! Kmalu bo vzel mesec in ti svetil na pot. Še bolj varno bo. Malce cmerav se mi zdiš, res bo dobro, da boš imel psa ob sebi in mesec nad seboj. Če tvoja ljuba zve, kako plah si, te bo pustila. Korajžo fant, korajžo!« je potrepal nečaka po rami, psu pa naročil: »Kastor, spremljaj ga! Pazi nanj! Dokler ti ne ukaže iti nazaj, hodi poleg njega!« Potem je prijel fantovo roko in skupaj sta pobžala košato Kastorjevo glavo.

Kastor je pogledal svojega gospodarja, postrigel z ušesi in stopil k fantu.

»Če bo to pomagalo, verjamem v čudeže,« se je fant kislasto nasmehnil.

»Jaz pa v čudeže bolj malo verjamem, zaupam pa našemu psu,« je prepričljivo dejal Otmar in pristavil: »Pa mater lepo pozdravi in reci, da mora kmalu ozdraviti že zato, ker si ti ne upaš hoditi po zdravila. No, pa saj bo vse dobro.«

Fant in Kastor sta odšla. Fant je kmalu spoznal, da je Kastor res dober spremljevalec. Če se je kdo bližal od spredaj, je pospešil korake in stopil predenj; ko pa je mimoidoči ostal zadaj, je isto storil tudi Kastor.

Prišla sta do napovedanega nevarnega mesta. Pes je obstal in vohal po zraku. Glavo je dvignil in postal napet, pripravljen.

»Slišim jih, čakajo me. Si jih že zavohal, kajne?« je šepnil psu. Spredaj neke je nekdo tiho zažvižgal. Kastor se je pognal naprej in zalajal. Žvižg je utihnil, kot bi trenil. Stražar, gotovo neke v vejah jablane ali hrške, je pridružen kriknil: »Psa ima! Otmarjevega psa. Hip zatem so se neke zaprla vrata. Nato je vse utihnilo.«

Če bi bil stražar kje na tleh in bil fant velel psu naj ga prime, bi ne odnesel cele kože, vendar tega ni hotel. Vesel je bil, da ga je prestrašil. Gotovo ga ne bodo nikdar več lovili.

Se del poti je Kastor spremljal svojega varovanca. Ko pa sta prišla za ovinek, je fant velel Kastorju: »Vrni se! Domov pojdi! Hvala ti! Jaz sem zdaj na varnem. Če bi mogel, bi ti takoj zdaj kupil pečenko v zahvalo. Bom pa drugič.«

Kastor je obstal. Pomahal je z repom, potem globoko zehnil in pogledal fanta, kakor da sta odslej prijatelja. Počasi se je obrnil, nato pa stekel.

V vaški cerkvi je ura odbila deset pred polnočjo, ko sta se fant in pes razšla. Imela sta kar lep kos poti za seboj in še pred seboj.

PES KASTOR

Piše: Štefka Petek

Fant ni pozabil na Kastorja. Ko je ob drugi priliki obiskal Otmarjevo gostilno, je zanj naročil pečenko. Pes je vzel ponujeno jed. Jedel pa ne bi, če bi fanta ne imel za prijatelja.

Kastor je v hišo pustil znane in neznane. Dobro pa je ločil nepričiprave od poštenjakov. To je pokazal pri sosedu Anzu. Anza in bližnji sosednje so pri Otmarjevih ličkali koruzo. Pustili so jo zunaj zvezano in zloženo na kupe. V kozolec bi jo obesili naslednji dan.

In ta Anza se je zvečer pri Otmarju pošalil:

»Kaj pa, če pride čez noč kdo in si jo naloži?«

Gostilničar se je zasmejal, rekel pa ni nič; je že vedel zakaj.

Anza še ni bil dolgo v teh krajih in ni še dobro poznal Kastorja.

Ko je povsod zavladal mir in se vse pogreznilo v spanje, je Anza vzel koš in odšel po koruzo. Vrtna vrata je že prej pustil odprta, da ne bi zaškrpala in zdaj je upal, da bo vse srečno potekalo. Naložil je poln koš in odšel z dvorišča. Na meji med Otmarjevo in njegovo zemljo pa mu je Kastor zaprl pot. Čisto do lic je Anzu segal njegov dih, njegov odprti gobec, njegove bliskajoče oči. Kastor ni lajal, samo Anzu ni pustil premakniti se. Čim se je zganil, že je pes pokazal ostre zobe in grozeče šavnil. Anza je stal in stal s težkim košem ter ni smel prestopiti niti enega koraka. — Kako dolga je bila zanj ta noč, kako zelo zelo težka je bila ukradena koruzo.

Ko je Otmar zjutraj pogledal skozi okno, je Kastor zalajal. Otmar je bil presenečen. Prišel je na prag in dejal:

»No, Anza, je težko, kaj? Kdo bi si mislil. Tako poštenega si se delal. Celó svaril si me pred tatovi. Čudim se, da sploh še stojiš pokonci s takšnim bremenom. Ja, ja, zlezel si na kup, zlezel, če bi ti Kastor pustil. — Osramotil si se, Anza, osramotil za vedno.«

Anza je kar zona oblivala. Otmarju ni mogel pogledati v oči.

Gostilničar je znova povzel: »Naj ti bo, Anza! Ne vem koliko ur že držiš tisti koš, gotovo pa z veliko muko. Podarim ti koruzo. Odesi jo! Prepričan pa bodi, da sem te jaz, in verjetno vsi drugi izločili iz družbe poštenjakov. Izgubil si svoje dobro ime, ki pa je vredno več kot vsa tista koruza na kupu. Koruzo bi lahko pridelal ali kupil, dobrega imena pa ne moreš.«

Še veliko zgodb je krožilo o Kastorju in njegovi pametni glavi. Najbolj znan je bil pri ljudeh zaradi neomajne zvestobe svojemu gospodarju.

Ko je gospodar zbolel, je zbolel tudi pes. Povešal je glavo, stiskal rep med noge in ni jedel. Kdaj pa kdaj je tiho in otožno zacvilil. Nekdo od sosedov je rekel, ko je videl psa, kako poveša glavo, da bo Kastor poginil, če Otmar umre. Otmarjeva dekla pa ga je osorno zavrnila: »Grdo navado imate, ko rečete, da pes pogine ali celo crkne. Čebelica umre, rečemo, rečemo tudi da umre ptiček, pes pa premine. In za Kastorja verjamem, da bo preminil od žalosti.

Gospodar Otmar je umrl. Ko so ga nesli k večnemu počitku, je šel Kastor zadaj za sprevedom. Ko so vsi odšli s pokopališča, je prišel in legel h grobu. Zaman so ga domači klicali, vabili, zaman so ga priklenili na verigo. Kastor se je strgal in našli so ga na grobu, mrtvega.

Fran Kocbek — Aljaž Savinjskih Alp

(ob 60-letnici smrti in 100-letnici prihoda v Gornji Grad).

Leta 1893 je bilo ustanovljeno Slovensko planinsko društvo (v nadaljevanju SPD). To je bilo rojstno leto sistematičnega planinarjenja Slovencev po domačih planinah. Do takrat se je le tu in tam kdo zaletel proti skalnim očakom, ne da bi imel namen k temu pohajkovanju pritegniti še koga. SPD je rodila potreba po čim bolj organiziranem odporu proti vedno večjemu nemškutstvu, ki se je pojavljalo na naših tleh.

Mnogo večje pa je delo, ki ga je takrat na Štajerskem, seveda na področju planinstva, ustvarjal mož, ki je v sila skromnih razmerah začel zagrizen boj proti tujcem, zasidranim v vse pore naše zemlje in v življenja preprostih ljudi. Skromen, preprost, mož v najzlahtnejšem pomenu besede — Fran Kocbek.

Velika skrivnost ostajajo pota, ki jih je moral previhariti do uspehov in sadov, katere žetev uživajo danes vsi, ki jih pot vodi med mogočne vršace mimo skalnih previsov do planinskih postojank, katere so bile postavljene po zaslugi Frana Kocbeka širom po Savinjskih planinah. Žal je delo moža, ki je celo svojo zrelo dobo posvetil za dobrobit naše skupne očetnjave, premalo cenjeno in spoštovano.

Fran Kocbek, otrok vinorodnih Slovenskih gor, se je rodil 26. januarja 1863 v Ločkem vrhu

FRAN KOCBEK

v občini Tratkova, okraj Sv. Lenart v Slovenskih goricah kot drugi otrok kočarja-viničarja Jurija Kocbeka in matere Terezije, rojene Jurkovič. Prvo učenost si je mladi Kocbek nabral v dvorazredni ljudski šoli in Negovi, nato nadaljeval, šolanje v Radgoni, kjer je dokončal tri razrede meščanske šole. Učiteljšče je obiskoval v Mariboru in leta 1882 maturiral.

Prvo službo je nastopil v Žalcu, kjer je služboval kot podučitelj sedem let. Od leta 1889 pa do leta 1890 je bil učitelj na Rečici ob Savinji, od koder ga je pot venomer vodila v Mozirje, kjer je bilo bolj razgibano družabno življenje. 15. oktobra 1890 je kot nadučitelj nasledil v Gornjem Gradu umrlega Mihaela Tscheruja, kjer je služboval vse do upokojitve 31. decembra 1921 leta. V Gornjem Gradu se je poročil 25. januarja 1892 z Vilmo Hofbauerjevo iz Mozirja. V zakonu se jima je rodilo šest otrok.

Vendar Fran Kocbek zaslužnega pokoja ni dolgo užival. Utrujen od tako plodnega, vendar sila napornega dela je skoraj brez znakov predhodne bolezni zatisnil oči 6. avgusta 1930 in spi na desni strani cerkve sv. Magdalene v Gornjem Gradu. Na skupnem

nagrobnem spomeniku, enem najskromnejših, kar jih premore gorenjgrajsko pokopališče, je vklepsano pod že precej obledelim Černovim tudi ime moža, ki je svoje pionirsko delo posvetil našim planinam. Planinam, ki jih tako radi vedno znova poveljujemo v njihovi neizmerni lepoti in skrivnostni privlačnosti.

Marsikomu bo težko razumljivo, kako je mogel sin ravnine, sončnih nizkogričevnih goric postati tako navdušen hribolazec in alpinist. Še kot četrtoletnik jo je prvič mahnil k sv. Bolfenku na Pohorju. Med službovanjem v Žalcu je oblezel vse bližnje vrhove. V jeseni 1889 je prišel na Rečico, od koder je skoraj v eni sapi obhodil Dobrovlje, Golte, Menino, Rogatec in Raduho. V sosednjem Mozirju, kamor so ga gnale predvsem srčne skrivnosti, se je spoprijateljil z kaplanom in pesnikom Antonom Aškercem, katerega je nekoč zvalil v Logarsko dolino, vendar pa Aškerc kasneje ni kazal veselja do planin.

15. julija 1893 je prvič stopil v stik s prav tako zaslužnim možem za Savinjske Alpe profesorjem Johannesom Frischaufom, ki mu je poslal nepogrešljiv mentor, vodnik in soborec za slovenstvo v naših gorah. Prvi stik sta vzpostavila preko pisma. Osebo sta se moza spoznala šele 23. septembra 1893 v Mozirju. Ob tej priložnosti sta se dogovorila za bodoče sodelovanje takrat že ustanovljene Savinjske podružnice SPD.

Na ustanovnem občnem zboru Savinjske podružnice SPD, ki je bil 28. avgusta 1893, je bil Kocbek izvoljen za načelnika nove podružnice. To dolžnost je opravljal vse do leta 1927, ko je bil sedež podružnice prestavljen v Celje. Takrat je bil za novega načelnika izvoljen Fran Tiller, Kocbek pa za častnega predsednika.

Vendar pa je zmotno misliti, da je Fran Kocbek trošil svoje moči samo v zgoraj naštetih smereh. Bil je tudi več peresa, saj se mu ni utegnulo skoraj nikoli posušiti.

Že v prvi številki Planinskega vestnika, ki je začel izhajati leta 1895 je devet člankov izpod njegovega peresa. Skupaj z Miho Kosom, znanim planincem, je leta 1894 izdal »Vodnik za Savinjske planine in najbližjo okolico«. Knjižico »Savinjske planine — vodnik po gorah in planinah« je napisal leta 1903. Leta 1910 je začel izdajati Planinski koledar, ki pa je žal po štirinajstih letih moral prenehati izhajati, ker so mu nerazpečani izvodi vsako leto ostajali. Njegovo zadnje večje delo — labodji spev — je »Savinjske Alpe — Spomenica« ob 30-letnici obstoja Savinjske podružnice SPD. Knjiga je izšla leta 1925. Da je znala Kocbeka ceniti tista javnost, kateri je pripadal z dušo in telesom, dokazuje dejstvo, da sta mu lučka in solčavska občina dodelili častno občanstvo. Leta 1927 je bil odlikovan tudi z redom Sv. Save 4. stopnje.

Zasluga Frana Kocbeka je, da so bile rešene in ohranjene Savinjske Alpe. Fran Kocbek počiva v naročju planin, katerih del je postal, katerim se je razdal in iz katerih je črpal moč za svoje veliko poslanstvo. Njegov skoraj pozabljen grob tam ob cerkvi sv. Magdalene pa nemo priča o usodi velikih in zaslužnih mož. Mož, ki so izstopili iz okvirov svojega časa in postali zgodovina. Eden takih je bil Fran Kocbek.

EDI MAVRIČ

V nedeljo, 12. avgusta, je škof dr. Franc Kramberger blagoslovil prenovljeno gornjegrjasko katedralo.

Spomin Kocbeku

V okviru letošnjih proslav obletnice Gornjega Grada so se pred šolo Frana Kocbeka spomnili 60-letnice njegove smrti. Počastili so spomin človeka, ki ima tako za kraj, kot za slovenstvo izjemne zasluge. Živel je v času hudih narodnih stisk, potujčevanja za vsako ceno in vražjega načrta, da se naj ta del naše domovine »očisti« slovensko govorečih prebivalcev. V tistem času, ko so celjski, tuji gospodarji razglašali, da v petdesetih letih tod ne bo več Slovenca, je Kocbek zaslužil v sebi veliko poslanstvo narodnega buditelja.

Kot mlad učitelj v Gornjem Gradu je vzljudil planine in gore, zahajal je v veličastne vršace in postal dejansko ves njihov. Pri tem je moral na vsakem koraku zaznati vpliv tujega gospodstva, ki je segalo tudi po planinskem svetu. Od oblasti podprte nemške planinske organizacije so postajale vse objestnejše tudi v gorskem svetu. Spreminjali so imena gora, postavljali svoje koče in širili vpliv na vse ravni tedanjega življenja.

Temu nasproti so se postavljali mladi slovenski izobraženci, polni rodoljubja in odločnosti rešiti svoje narodne korenine, ki naj tod na zemlji pradedov ostanejo žive in krepke. To je bil boj med Goljatom in Davidom. Naši ljudje so sledili klicu domovine in veličastni tabori so bili odgovor tistim, ki so nas že videli v preteklosti. Čitalnice so bodrile, pevski zbori so negovali našo pesem, Mohorjeva družba je poslala med naše ljudi prve knjige takšne vsebine, ne nazadnje, v Ljubljani je vznikla slovenska planinska organizacija Slovensko planinsko društvo. 19. julija 1893 so ustanovili podružnico v Kamniku, le kak mesec kasneje pa je Fran Kocbek sklical ustanovni zbor v Mozirju in 28. 8. 1893 ustanovil Savinjsko podružnico SPD. Ker druge planinske organizacije tedaj na štajerskem delu Slovenije ni bilo, so se v Savinjsko podružnico vključevali vsi ugledni narodni moške tega območja sedanjosti Slovenije.

Kmalu so pričeli tudi v naših

planinah postavljati koče, označevali so slovenske poti, skrbeli za vzgojo članstva in polagoma prevzeli pobudo v Savinjsko-Kamniških Alpah. Kocbek je neumorno delal, navezoval stike z nemškimi planinci, ki so nam bili naklonjeni, tu je nujno omeniti dr. Johanesa Frischaufa. Veliko je Kocbek tudi pisal v časopise in izdal prvi vodnik po naših planinah, kasneje pa še nekatere dragocene zapise. Kot piše njegov prijatelj Branko Zemljič, dolgoletni tajnik Savinjske podružnice SPD, je njegova zasluga postavitev solčavske šole, ogromno je storil za šolstvo v Gornjem Gradu, ustanovil je Učiteljski socialni fond, ki je kmalu prerasel v Učiteljsko gospodarsko in kreditno zadrugo v Celju, delovala je vse do prihoda okupatorja, bil je pobudnik za ustanovitev gornjegrjaskih posojilnic, ki je kmalu postavila ugledno hišo sredi trga, dolga leta je bil njen tajnik, izdajal je planinski koledar in prirejal vrsto planinskih prireditev.

Okoliščine so hotele, da so mu nekateri vodilni ljudje v SPD zamerili »preveliko zanimanje« za dom na Okrešlju, zato je leta 1927 odločil predsedniško mesto v Savinjski podružnici SPD in postal njen častni predsednik. Teh nekaj let, ki so še sledila, Kocbek ni več bil tisti, ki so ga nekoč poznali, tako piše o njem Zemljič, postal je vase zamaknjen in nekoč v nekem razgovoru v Gornjem Gradu iznenada vzkliknil Zemljiču, »črna je svoja dolžnost opravil«, pri tem je pač mislil na sebe.

Ko je 6. avgusta 1930 krenil sprevod z njegovim truplom na zadnje počivališče, so se od njega poslovili njegovi zvesti prijatelji, res pa je, da so številni nekdani, pozabili nanj in se pogreba niso udeležili. Tudi njegova zadnja pot je bila strma in kamnita!

V mladih letih je Kocbek zbiral slovenske reke in pregovore, ti so tudi izšli v knjižici že v preteklem stoletju, med njimi najdemo tudi tistega — »dobrota je sirota«.

A. VIDEČNIK

Slikarska kolonija

Osnovna šola Fran Kocbek iz Gornjega Grada je organizirala likovno kolonijo na temo 850 let Gornjega Grada.

Vreme je bilo sončno, kot naročeno za slikanje, čeprav nam je sonce delalo preglavice, ker nam je prehitro sušilo barve. Zjutraj smo z vsemi pripomočki prišli v šolo. Pripravili smo slikovna stojala in risalne liste. Tako smo pričakali mlade risarje in njihove mentorje iz cele mozirске občine. Ko so prispeli, smo jih lepo pozdravili in jim povedali, kako naj bi potekal ta dan. Na kratko smo predstavili tudi zgodovino Gornjega Grada. Vsak je

dobil broško in paletu v spomin na prvo likovno kolonijo v Gornjem Gradu. Vse učence in mentorje smo pogostili z malico.

Po malici smo vzeli vse pripomočke za risanje in z mentorji odšli po Gornjem Gradu. Poiskali smo primeren prostor za slikanje. Nato nam je mentor dal še zadnje napotke, kako naj slikamo. Pripravili smo si barvice, čopiče, lončke z vodo in slikarska stojala, katera so prav za to priložnost izdelali na Smreki.

Začeli smo slikati. Na razpolago smo imeli dve uri in pol. Čas je obšli-

Zaslužni za obnovo katedrale

Kulturna skupnost Mozirje je že leta 1977. opozorila Kulturno skupnost Slovenije na propadajočo cerkev, katedralo v Gornjem Gradu. Cerkev sta si ogledala takratna predsednik in tajnik izvršnega odbora KS Slovenije.

V času ogleda je takratni župni upravitelj opravljal v cerkvi manjša vzdrževalna dela.

V sodelovanju z Zavodom za spomeniško varstvo Celje nam je uspelo uvrstiti obnovo katedrale v srednjeročni program KS Slovenije 1981—1985 in kot nadaljevanje obnove tudi v tekoče srednjeročno obdobje.

Sredstva za obnovo so bila v prvih letih minimalna, zato so dela potekala v etapah, v okviru razpoložljivih sredstev.

V letih 1981—1985 so bila zamenjana okna na mali kupoli, obnovljena streha na zvoniku, s škodlami je bilo prekrito 1/3 velike kupole in opravljena zaščita »simsov« na pročelju. V tem času je bil cerkvi vrnjen Layerjev križev pot, ki smo ga dali restavrirati.

Večja obnovitvena dela so bila opravljena v letih 1986—1989. S škodlami je bilo prekrito 2/3 velike kupole, zamenjan dotrajan les ostrešja in v celoti obnovljena streha. Opravljena so bila vsa zaščitna dela, obrobe na strehi in pročelju, zamenjani vsi odtočni žlebovi in cevi, za kar je bilo porabljenih nad 11 ton bakra in cinkotita. Sklesane in na novo ometane je bilo preko 10.000 m² fasade, ki je bila ustrezno zaščiten in prebeljena. Opravljena so bila restavratska dela na pročelju, zamenjana ali obnovljena in zasteklena so bila dotrajana okna, vgrajene zaščitne mreže na oknih in vratih.

V notranjosti je bila na novo urejena vsa električna napeljava, nameščeni so bili reflektorji in ozvočenje, sanirane in prebeljene so bile vse notranje površine, prenovljena poslikava prezbiterija in stranskih oltarjev. Opravljena je bila tudi zunanja osvetlitev cerkve.

Vsa dela so se opravljala v lastni režiji ob izredno uspešnem in organiziranem delu g. župnika Ivana Korena. Zidarska dela so bila pogodbeno oddana privatnemu izvajalcu, vsa tesarska krov-ska, inštalacijska in druga dela pa so opravili domačini.

Strokovni nadzor nad obnovo cerkve je vodil Zavod za spomeniško varstvo Celje.

V financiranje obnove se je v letu 1986 vključila tudi Mariborska škofija, ki je do leta 1989 pokrivala 1/3 stroškov obnove, 1/3 je pokrivala KS Slovenija, 1/3 sredstev pa smo zbrali v občini.

V letu 1989 se je pristopilo tudi

k notranji obnovi cerkve, ki v programu ni bila zajeta. Potrebna so bila dodatna sredstva, zato se je pokrivanje stroškov spremenilo. V občini smo morali zbrati nad 60% vseh sredstev, razliko pa sta pokrili KS Slovenija in mariborska škofija.

V obnovo katedrale je bilo v letih 1986—1989 vloženi 3.421.529,30 din (obračunano po veljavnem tečaju za 1 DEM). V ta znesek ni všteta odškodnina za zidarske odre, ki jih je za ves čas obnove dala na razpolago mariborska škofija.

Vrednost vloženi del v obnovo še ni dokončna, ker se obnovo še nadaljuje.

Obnova gornjegrjasko katedrale je zgleden primer skupnega dela in naših skupnih hotenj.

Največje breme obnove so si naložili krajanji Gornjega Grada z okolico, saj so v teh letih opravili 10.490 delovnih in 391 traktor-skih ur. Prispevali so skoraj vsa denarna sredstva za notranjo ureditev cerkve. Hvala jim za njihov prispevek. Zahvala gre tudi vsem domačim izvajalcem del, ki so nezaščiteni opravljali izredno zahtevna dela za minimalno plačilo.

Delovne organizacije občine Mozirje so z razumevanjem podprle akcijo zbiranja sredstev za obnovo tega enkratnega kulturnega spomenika in prispevale dogovorjen znesek, za kar jim iskrena hvala. Svoj delež je vsa leta k obnovi posredno prispevala tudi Gozdno gospodarstvo Nazarje.

Zahvala gre tudi Krajevni skupnosti Gornji Grad za pomoč tekom obnove, zlasti za ureditev zunanje osvetlitve katedrale.

Zahvaljujemo se vsem, ki so posredno ali neposredno pomagali, da smo obnovili cerkev do te faze. Hvala prof. Anki Aškerc in Ivanu Gričarju iz Zavoda za spomeniško varstvo Celje ter g. Mirku Krašovcu iz mariborske škofije za njihov prispevek pri obnovi.

Posebna zahvala g. župniku Ivanu Korenu za vse njegovo delo, organizacijo dela in za vse napore, ki jih je vložil v obnovo cerkve.

Z obnovo cerkve nadaljujemo v tekočem letu. Obnovljene so že bile orgle in urejen prostor pred cerkvijo. Dela so se financirala z zbranimi sredstvi krajanov, KS Gornji Grad in prispevki drugih. Opravljeni so že vsi dogovori in opravljena pripravljala dela za obnovo kamnoseških del na pročelju in okrog cerkve. Izvedba teh del bo zahtevna in draga. Za financiranje so že zagotovljena dela iz republiškega proračuna po programu bivše KS Slovenije in del sredstev iz občinskega proračuna po programu za kulturno dejavnost. Manjkajoča sredstva bomo morali še zbrati.

Na obnovo in restavriranje še čaka božji grob, ki je edinstven. Opraviti bo še treba nekatera druga manjša dela.

S temi deli bo zaključena dolgoletna obnova gornjegrjasko katedrale, te mogočne baročne stavbe.

Vsem nam je v zadovoljstvo, da smo pomagali pri ohranitvi tega prvovrstnega kulturnega spomenika, dela naših prednikov za naše potomce.

Predsednik odbora:
Ivka Lamut

Mercator — ZKZ Mozirje

NAKUP OZIMNICE — NA KREDIT POD NAJUGODNEJŠIMI POGOJI!

Krompir, sadje, sveža in vložena zelenjava, meso, kurjava.... Možnost nakupa v vrednosti od 2. do 8.000,00 din na 6. obrokov. Priporočajo se trgovine Mercator — ZKZ Mozirje.

POGREBNE STORITVE

Hitro in solidno že dalj časa opravljamo kompletne storitve s področja pogrebne dejavnosti, in sicer:

- dobava kompletne pogrebne opreme (krste, križi, žare)
- postavitev mrtvaškega odra na domu
- vse vrste prevozov, vključno prevozi na upepelitev v Ljubljano
- dobava in montaža betonskih žarnih niš s prevleko za primer žarnega pokopa
- ureditev kompletne dokumentacije v primeru smrti

Vse vrste krst se nahajajo v mrliški vežici Mozirje, ki jih lahko izda Florjanc Franc, cesta na Vrhe 28, Mozirje, tel. 831-617.

Delamo non-stop, če nas potrebujete, pokličite telefonsko številko 721-667 ali 724-395.

STEBLOVNIK IVAN, Parižlje 11/c, 63314 BRASLOVČE

Mercator — ZKZ Mozirje

Cenjene kupce vabimo, da nas obiščete na OBRTNEM SEJMU V CELJU od 7. do 16. septembra 1990. Prodajno razstavo bomo imeli na centralnem sejmskem dvorišču. Na voljo vam bodo vse vrste kmetijskih strojev in rezervnih delov po zelo ugodnih in konkurenčnih cenah!

Dvema mirnima študentkama oddam sobo s kuhinjo v Mariboru. Kukovec Ljuba, Cankarjeva 24, Maribor — tel. (062) 24-194

Mercator — ZKZ Mozirje

NOVOST
Od 15. septembra 1990 dalje sprejemamo v KOMISIJSKO PRODAJO:

- rabljene traktorje IMT, TORPEDO, URSUS, ZETOR in TOMO VINKOVIĆ
- kmetijske stroje iz programa SIP Šempeter
- drugo dobro ohranjeno kmetijsko mehanizacijo

Informacije dobite v poslovalnici KMETIJSKA PRESKRBA v Sp. Rečici na tel. 831-656 ali 831-810. Delovni čas KMETIJSKE PRESKRBE: vsak delovni dan od 6. do 14. ure vsak ČETRTEK od 6. do 17. ure

Zbor delavcev
Osnovne šole Blaža Arnič
Luče

objavlja
prosta dela in naloge

RAČUNOVODJA

Pogoji:
— ekonomski tehnik
— najmanj dve leti delovnih izkušenj na samostojnih računovodskih delih
— trimesečno poskusno delo

Delovno razmerje bomo sklenili za določen čas — do reorganizacije šolskih računovodskih služb, s polnim delovnim časom. Prijave z dokazili o izobrazbi in opisom dosedanjih delovnih izkušenj pošljite v 15 dneh po objavi. Kandidate bomo obvestili o izidu v 15 dneh po opravljeni izbiri.

FLOSARSKI BAL 90

Turistično etnografska prireditve na Ljubnem ob Savinji je za nami. Organizator prireditve TURISTIČNO DRUŠTVO pa dolguje zahvalo za sponzorstvo v obliki reklame naslednjim organizacijam in obrtnikom:

Vegrad Lesna p.e. Ljubno ob Savinji, SO Mozirje, TTP Savinja Mozirje, ZKZ Mozirje, Kranjc Alojz — ključavničarstvo Ljubno, Vrtačič Izток — Pizzeria Ljubno, Šerbela-Rupnik — urarstvo Ljubno, Kramer Janez — Pekarna G. grad, Tostovršnik Alojz — avtoprevoznik Ljubno, Ana Orešnik — gostilna Ljubno, Kranjc Ivo — ključavničarstvo Ljubno, Jamnik Franc — bife Ljubno, Hribernik Jože — Pekarna Ljubno, Bogdan Ivan — zidarstvo Ljubno, Potočnik Franc — gostilna Ljubno, Lončar Albert — izdelovanje drobnih kovinskih predmetov Mozirje, Pavel Petrin — ključavničarstvo Mozirje, Škruba Bojana — frizerstvo Mozirje, Breznik Franc — bife Luče, Což Ciril — Rečica in Bider K. Franc — Rečica ob Savinji. Še enkrat hvala!

MERX SAVINJA PODJETJE TRGOVINE, TURIZMA IN PROIZVODNJE, p.o.

V skladu s 47. členom Statuta razpisuje delavski svet podjetja dela s posebnimi pooblastili in odgovornostmi:

1. VODJA KOMERCIALE
2. VODJA RAČUNOVODSTVA
3. VODJA SPLOŠNO-KADROVSKE SLUŽBE
4. VODJA TURIZMA
5. VODJA KOOPERACIJE

Kandidati morajo poleg splošnih z zakonom določenih pogojev izpolnjevati še naslednje pogoje:

- pod tč. 1—4
- da imajo najmanj VI. stopnjo ustrezne smeri
- pod tč. 5
- da imajo V. oz. VI. stopnjo ustrezne smeri
- pod tč. 1—5
- da imajo tri leta delovnih izkušenj na podobnih delih

Mandat za opravljanje razpisanih del traja 4 leta. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15-ih dneh na naslov:

MERX »SAVINJA« p.o. Mozirje, Na trgu 14, 63330 MOZIRJE.

Republika Slovenija
OBČINA MOZIRJE
Sekretariat za notranje zadeve

RAZGLAS

VSE LASTNIKE MOTORNIH KOLES — MOPEDOV,
KI JIM JE POTEKLA VELJAVNOST
PROMETNIH DOVOLJENJ,

OBVEŠČAMO,

da bo redna letna registracija motornih koles — mopedov na območju občine Mozirje po naslednjem razporedu:

1. NA KRAJEVNEM URADU LJUBNO OB SAVINJI:
— v četrtek, dne 20. 9. 1990, ob 7.30 do 10. ure za območje KU Solčava, Luče, Ljubno ob Savinji in Gornji Grad. Tehnični pregledi bodo v garaži Oddelka milice Ljubno ob Savinji.
2. Na sedežu Občine Mozirje:
— v četrtek, dne 20. 9. 1990, od 11. do 13. ure za območje KU Nazarje, Rečica ob Savinji in Mozirje.

Tisti vozniki, ki ne nameravajo podaljšati registracije za tekoče leto, pa so zavezani, da vrnejo registrske tablice s priloženim prometnim dovoljenjem.

Turistični agenciji SAVINJA — TURIZEM in KOMPAS CELJE

organizirata
posebne izlete v tujino, namenjene organiziranim skupinam. In sicer se lahko odločite za: Pariz, Amsterdam, Azurno obalo, Rim, Španijo, Dunaj, Rimini, München-Koenigsee, Oktoberfest, Grčijo. Upoštevali bomo vse vaše dodatne želje ali variante in jih uskladili z osnovnim programom. Vse informacije dobite v naši turistični agenciji SAVINJA — TURIZEM, Na trgu 36, tel. 831-842.

OBVESTILO

MERCATOR — ZGORNJESAVINJSKA KMETIJSKA ZADRUGA MOZIRJE

obvešča
cenjene potrošnike, da nudi v vseh svojih trgovinah široko izbiro kvalitetnega blaga po konkurenčnih cenah. V tehničnih prodajalnah vam je na voljo med drugim tudi:

- stavbno pohištvo in notranja oprema iz programa GLIN Nazarje,
- lesene balkonske ograje iz programa GRADIS Škofja Loka,
- ves program TORI od motorjev do motornih kos.

Vse to lahko dobite na 5 li 6-mesečni, kredit pri katerem dobite 4% popust in znižano obrestno mero. Prizadevamo si, da bi čimbolj zadovoljili cenjene potrošnike. Pridite in prepričajte se! Veseli bomo, če boste zadovoljni z nami.

MERCATOR — ZGORNJESAVINJSKA
KMETIJSKA ZADRUGA MOZIRJE

ZAHVALA

ob mnogo prezgodnji smrti naše drage
sejre, pastorka in tete

Stanislave Nerat
roj. Čeplak iz Radmirja

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste kakorkoli prispevali, da je bilo zaradi neozdravljive bolezni njeno trpljenje lažje. Posebej se za trud zahvaljujemo zdravnici Maji Natek, patronažni sestri Gelci in zdravstvenemu osebju Onkološkega inštituta v Ljubljani. Hvala vsem sorodnikom, sodelavcem, sosedom in znancem, ki ste naši dragi pokojnici poklonili cvetje in jo pospremili do njenega tihega doma. Za lepe poslovilne besede se zahvaljujemo gospodu župniku iz Radmirja in Francki Ramšak iz Gornjega Grada. Zahvaljujemo se tudi vsem, ki ste nas v teh težkih trenutkih razumeli in z nami sočustvovali.

Brata Tone in Jože, sestre Marija, Danica, Jožica,
Ivanka in Olga z družinami in mama Vera

Bočna, Nova Štifa

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža,
očeta, dedka in pradedka

Antona Krivca
iz Lenarta 6 pri Gornjem Gradu,
Grškega očeta,

se iskreno zahvaljujemo zdravstvenemu osebju Z. P. Gornji Grad in bolnišnice Topolšica za lajšanje bolečin v njegovem zadnjem letu življenja. Iskreno se zahvaljujemo sosedom Završnikovim, Ježičevim in Podmirskim za pomoč v najtežjih trenutkih. Posebna hvala tudi gospodu župniku za opravljen obred, govorniku za poslovilne besede ob odprtem grobu in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: žena Francka, hčerki Fanika in Jožica
z družinama ter vnuki in pravnuki

ZAHVALA

ob tragični smrti sina

Antona Mikeka
iz Šmihela nad Mozirjem

Iskrena hvala vsem sočudnikom, sosedom in znancem za izraze sožalja in darovano cvetje v njegov spomin. Hvala tudi pevcem iz Šmihela in mladincem. Posebna hvala g. kaplanu Lampretu za opravljen obred. Hvala vsem, ki ste ga tako številno pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci Podforšnikovi iz Šmihela

ZAHVALA

Vsem, ki ste se v soboto, 28. julija, prišli posloviti na Rosuljsko pokopališče od najinega najdražjega moža in očka

Franca Plesca

ter nama in njegovima sestrama izrekli sožalje, iskrena hvala, Hvala g. župniku za lep obred, g. Ermencu za poslovilni govor ter pevcem za ganljivo zapete pesmi.

Žena Marija in sin Danijan Plesec

Hišni svet stanovanjskega bloka U. Šlandrove brig. 2, 4, 6, 8 išče kurjača za kurilno sezono 90/91. Interesenti naj se obrnejo na gornji naslov (tov. VRTAČNIK Alojz, Ul. Šlandrove brig. 8).

Vsem kmetičam iz Zgornje Savinjske doline pristrčna hvala za izkazano pozornost.

Marija Bezovšek
Lenart, Gornji Grad

Konsignacijska prodaja sodobne tehnologije

sèleco

Audio in video naprave
Projekcija v prihodnost

ARISTON

Bela tehnika
Za ugodje vašega doma

* SAVINJA MOJA TRGOVINA * SAVINJA MOJA TRGOVINA *

PISMA BRALCEV

O stanovanjski problematiki

V zadnjih SAVINJSKIH NOVICAH je bil objavljen intervju s predsednikom IS naše občine, mag. Alfredom Božičem. Med drugim pravi, da so v gospodarstvu kadri alfa in omega vsega — popolnoma se strinjam s to navedbo s tem, da moramo, vedeti, da morajo imeti kadri zagotovljene osnovne pogoje za življenje, med katere zagotovo sodi tudi stanovanjski standard.

V bližnji preteklosti je v naši občini bilo mogoče pridobiti dva tipa stanovanj — kadrovska in solidarnostna.

Kadrovska stanovanja so dodeljevala podjetja tistim, ki so deklarirano imeli status »deficitarnih kadrov« — danes lahko vidimo, da potrebnih in kvalitetnih kadrov enostavno ni, kar se odraža skozi konkretne poslovne rezultate podjetij v naši občini.

Solidarnostna stanovanja pa je podeljevala določena služba na občini tako, da je točkovala bivalne razmere kandidatov — ta služba je delovala zelo avtonomno in ni bila pod nikakršno (družbeno) kontrolo, če pa je morda bila, potem je bila ta kontrola očitno nepoštena (kaj več bi o tem vedeli povedati sami kandidati za to vrsto stanovanj). Vsekakor pa je pravilnik za točkovanje imel dve pomanjkljivosti — ni upošteval, kolikokrat je kdo kandidiral (s tem so tuji postali enakopravni z domačimi) in možnosti za pridobitev teh stanovanj so bile obratnosorazmerne z višino plač kandidatov (perspektivni kadri so torej zaradi nekoliko višjih plač bili nekonkurenčni za pridobitev teh stanovanj).

Povzamemo lahko:

1. gospodarski položaj podjetij v dolini je tako slab, da:

— podjetja ne morejo kupovati novih kadrovskih stanovanj in

— obstoječa kadrovska stanovanja imajo oddana;

2. zanimivi kadri za našo dolino glede na sedanje kriterije praktično nimajo možnosti za pridobitev »solidarnostnih« stanovanj;

3. drugih organiziranih možnosti za legalno pridobitev ali vsaj najem stanovanj ni (naj me kdo popravi, če nimam prav!);

Na osnovi zadnjega predlagam skupščini občine, da od IS zahteva:

1. preverjanje delovanja službe za stanovanjska vprašanja na občini v zvezi s:

— preteklim upravljanjem »družbenih« stanovanjskih prostorov,

— sedanjim in nameravanim bodočim upravljanjem »družbenih« stanovanjskih prostorov;

2. eventualno kadrovske sankcioniranje te službe, v kolikor bi pod točko 1. odkrili nepravilnosti;

3. izdelavo nove enotne stanovanjske politike v naši občini, ki bi tokrat bila solidarna s strokovno ambicioznimi in predvsem plačilno sposobnimi (ekonomске stanarine!) kadri;

4. izdelavo novih usklajenih pravilnikov s to novo politiko in

5. kontroliranje izvajanja novih pravilnikov.

mag. Jože Remšak
Gornji Grad

Slaba pot

Mogoče ta članek ne spada najbolj v ta časopis, pa vseeno upam, da bo našel v njem svoje mesto.

Sem starejši planinec in zato zaradi starosti obiskujem samo lahko dostopne planine. Po dveh desetletjih sem se spet odločil, da obiščem meni priljubljeno točko Mozirsko planino in Stare stane. Pot me je vodila preko Mozirja, vasi Brdo, Bajdelnovce kapelice, kmetije Gačnik in tako naprej. Včasih je bila ta pot zelo prijetna, dobro izhrojena in lepo označena z markacijami. Sedaj pa se moramo na žalost vsi tisti, ki še zaidemo na to pot, pripraviti na akrobatsko preskakovanje raznih podrtij. Pot je zelo zaraščena in tudi markacij skorajda ni več videti. Čeprav mi je bila ta pot včasih zelo znana, sem jo sedaj komajda našel. Zato prosim mladino, Planinsko društvo Mozirje in Planinsko društvo Šmihel, da bi vsaj malo očistili to stezi- co in jo na novo označili z markacijami. Tudi smerna tabla na križišču pri vrtnarji bi bila zelo dobrodošla, saj bi se potem gotovo več planincev ali sprehajal-

cev odločilo za to več sto let staro pot. Prijetno presenečen pa sem bil, ko sem prišel na kmetijo Gačnik. Saj kar nisem mogel verjeti, da je iz tako razpadajoče kmetije nastala tako lepa domačija, ki je vsa v cvetju. Žal mi je bilo, da nisem imel s seboj fotoaparata, da bi lahko še drugim pokazal, kaj se lahko naredi v kratkem času, če so ljudje pripravljeni delati. Ker pa Gačnikovih ni bilo doma, sem od drugih zvedel, da se pri njih dobi, če si lačen ali žejen, kislo mleko, skuta in tudi šilce žganega se najde ter seveda prijazna beseda, kar pa je za nas starejše velikega pomena. Zelo vesel sem bil tudi, ker so pri njih obnovili zelo star vodnjak (Stepih), kateri je bil zelo znan po dobri in hladni vodi. Ta voda je ohladi la planince, še bolj pa romarje, ki so šli v Bele vode k svetemu križu. Kljub temu, da imajo že skoraj povsod napeljan vodovod, pa je vseeno lepo videti vodnjak pri kmečkih domačijah.

Gorazd Bohinc
Celje

Rojstvo, krst in smrt na Menini planini

Danes me je spet obiskal pastir Jaka s planine Travnj. Njega sem vedno vesela in dražim ga, kdaj mi bo postavil »lojtro« pod okno. Radi se vsi smejemo na račun teh besed iz znane popevke, Jaka pa pravi, da bi raje skozi vrata prišel na nočni obisk — se ve.

Prinesel mi je masla in ocvirkov, vedel je, da mi bo prav prišlo, saj sem tudi kuharica v domu na Menini planini. Ni maral plačila, rada pa ga vsakokrat postrežem. Ravno danes sem imela sveže pripravljene okusne vampe. Zelo so mu teklini. Potem vsa ga spila kozarček in se veselila sončnega dne in miru na planini. Prihajali so planinci. Bili so veseli in zgovorni. Med njimi je bila tudi simpatična planinka Iva, ki je bila prvič na planini. Potreben je bil krst. Prešerno in veselo se je smejala in nastavila zadnjo plat — golo, krstitelj pa je seveda bil Jaka, ki na tej planini pase že preko 20 let in se tudi na krst spozna. Dan je bil vesel in prijeten. Pozno popoldne pa je prišel kmet iskat svojo kravo. Dan po preje jo je odpeljal s planine zaradi roka telitve, ona pa je naslednje jutro odšla iz hleva nazaj v planino med svoje pašne prijatelje. Kravo je treba najti. Pot od doma nazaj na planino je dolga in nevarna, krava pa tik pred zdajci. Vsi smo bili pripravljeni pomagati pri iskanju, vendar se je iskanje zavleklo v naslednji dan. Prišel je pastir in povedal, da je verjetno našel pravo kravo, saj je z njo 3

dni star telček, ki za materjo še pijano hodi.

Na planini krave same rojevajo, pastir šele naslednje dni opazi novo zdravo kravico, ki skače za materjo. Vedno pa ni tako. Zgodilo se je že, da je krava povrgla dvojčka. Ker pa je to redko, nihče ni iskal še enega telčka — našli so ga kasneje mrtvega. Včasih je nesreča še hušja in najhujše mrtva oba — kravo in telčka.

Nismo še našli krave, pa je že spet prišel pastir in povedal, da je za robom planine mrtev konj. Na planini se pasejo tudi konji. Seveda je bilo spet potrebno ukrepati. Preko CB postaje smo obvestili predsednika pašne skupnosti Knebla, da je obvestil lastnika konja in pristojno higiensko službo, da ga odpelje — ni se jim mudilo. Kmetje redko zavarujejo živino, saj je zavarovalnina tako zelo visoka, da se skoraj ne izplača.

Dan je šel v zaton, krave še niso našli. Naslednji dan je kmet spet prehodil vse kucle na planini in pripeljal svojo kravo, z njo pa zdravo živahno tele. Kmet je torej odpeljal kravo v dolino in ni opazil, da je že povrgla, dobra mama krava je torej pobegnila z doma nazaj v planino, da bi bila čim prej pri svojem otci čičku-telčku.

Vse se je srečno izteklo, živina je zdrava, kmet pomirjen, planina spet diha in že prihaja jesen.

Oskrbnica Marta

Zaboj za tesarsko orodje

Huda kri pred osemdesetimi leti ...

Že večkrat smo pisali v našem glasilu o splavarstvu in plavi lesa po Savinji in Dreti ter njenih pritokih. Za to dejavnost je bilo potrebno oblastno dovoljenje, ki ga je za dolino izdajala ekspozitura celjskega glavarstva v Mozirju. Dolga desetletja je stvar tekla v redu in ni bilo sporov med trgovci z lesom in lastniki žag, na eni strani in lastniki obrežnih zemljišč, na drugi strani. Nastalo škodo pri plavi lesa so redno poravnali sporazumno in ni znano, da bi se zaradi tega kdaj tožarili.

Pa se je leta 1910 naenkrat vse spremenilo in v dolini je nastal prepih, kakršnega do tedaj niso poznali. Ko so trgovci z lesom in lastniki žag leta 1908 zaprosili za podaljšanje dovoljenja za plavo, je mozirska ekspozitura domala dve leti molčala. Jasno je, da je mnogo ljudi živelo od lesa, spravila in splavarstva. Nezadovoljstvo je iz dneva v dan rastlo. Leta 1910 se je pokazalo, kdo tiči za celotno zadevo.

V navadi je bilo, da se »graačina« (Marijngrad) ni ukvarjala s trgovino z lesom. Kar ni sama predelala, je prodajala trgovcem v dolini in posel je nemoteno teklo. Ko pa je škofijska blagajna goltala denarje zaradi gradnje škofijske gimnazije v St. Vidu pri Ljubljani, se je uprava veleposestva zatekla k trgovanju z lesom in seveda tako tudi k spravilu lesa po rižah in vodah do Nazarij, kjer so les prodali žagi trvdke Feltrinelli. Z njo je veleposestvo sklenilo večletno pogodbo, ki pa očitno ni prinesla predvidenega zaslužka škofijski upravi, ampak velike dobičke Feltrinellijevi žagi. Marijngrad je sekal na veliko, in v živo, da bi zagotovil denar, potreben za gimnazijo, ki jo je želel nadškof Bonaventura Jeglič.

Glavni spor pa je nastal, ko so lastni-

ki obrežnih zemljišč zahtevali od graščine odškodnino za nastale škode na bregovih voda, te so bile znatne, saj se je plavil debel in dolg les. Tedaj je seveda postalo jasno, da veleposestvo škode ne namerava plačati, saj že tako pri lesu ni zaslužilo ustreznega deleža.

Vrstile so se tožbe, vendar pa oblast ničesar ni pokrenila, da bi se spori poravnali in upravičeno zahtevana škoda poplačala. Kot je ocenila komisija ob ogledu obežij, je bilo škode na desetstose kron! To je bilo tiste čase zelo veliko denarja.

Celjski odvetnik in narodni voditelj dr. Anton Božič je o dogajanju v časopisu Narodni dnevnik, številka 93, letnik 1910, obširno pisal. Med drugim je zapisal: »Oblast se je postavila na stališče, da se sedaj ne da konstatirati, kdo je povzročil škode na obrežjih in pravi, da so zaradi izvrševanja plavnih koncesij sploh nastale, vsled tega naj bi bili vsi za te škode odgovorni. Da je tako stališče oblasti, ki ima gotovo tudi dolžnost varovati gospodarsko šibkejšo pred gospodarsko močnejšimi, nepravilno in da ne odgovarja dejstvu ... Ti, ki so škode sproti poravnali, bi naj plačevali še enkrat in to ne za sebe, ampak za graščino!«

Seveda so se plavni upravičenci povezali in skupno vložili pritožbo na državno namestništvo v Gradec.

In spet iz zapisa dr. Božiča: »Upati je, da bo namestništvo človekoljubnejše in pravično ter bo odlok ekspoziture razveljavilo. A gornjesavinjski kmečki splavarji naj ne obupajo. Prestali so razne nesreče, preboleli bodo tudi one, ki izhajajo iz avstrijskih oblastij.«

Kot vemo, je kasneje vse zahteve in interese plavnih upravičencev varovala Plavbena in plavičarska zadruga v Radmirju.

A. Videčnik

Naj bo še večkrat tako

Čeprav sredi tedna, se je vročega juljskega dne proti večeru na prireditvenem prostoru pred Savinjskim gajem v Mozirju zbrala prava množica razvedrila željnih obiskovalcev. Za konec julija se gotovo sliši malce nenavadno, vendar je bil organizator zanimive prireditve Pust Mozirski, ki je v goste povabil Toneta Fornezzija-Tofa in njegov Moped show quartet. Tof in njegovi gotovo znajo nasmejati in razvedriti ljudi, prav to pa je v današnjih časih še kako potrebno.

Vse skupaj se je pravzaprav pričelo že popoldne, ko so se kar številni pogumneži s kajaki spustili od Spodnje Rečice do Savinjskega gaja. Za strokovno vodstvo, varnost in opremo za vse, ki je drugače nimajo, je poskrbel športni center Edija Jurjevca iz Radmirja, za vse ostalo pa organizatorji in Tof. Kar zanimivo je

bilo, še zlasti zaradi visokih jezov med potjo. V Gaju je besedo prevzel Tof s svojimi, ob znanem in pestrem programu je poskrbel še za nekaj zanimivih nagradnih iger, ki sodijo v njegovo akcijo »Razgibajmo življenje«, prireja pa jo vsak teden po manjših in večjih slovenskih turističnih krajih. Zlasti v Mozirju je bil zadovoljen s številnim občinstvom, žal so se manekenke za predvideno modno revijo izgubile neke med potjo, sicer pa je bilo res veselo zvečer in pozno v noč. Mozirski pustnjaki so se izkazali z dobro ponudbo, samo prireditvev pa so s prikupnim nastopom popestrile mlade plesalke iz Nazarij, da o slovitem pustnem orkestru »Boj se ga« ne govorimo. Naj bo še večkrat približno tako in Mozirje se bo vendarle razgibalo, po možnosti pa brez luna parka in česa podobnega na tem prostoru. (jp)

O nekdanjih tesarjih

Rokodelstvo nekdanjega časa je bilo povezano z velikimi telesnimi napori, pa tudi s prilagajanjem danim tehničnim možnostim. Vsekakor pa so tedanji mojstri svoje obrti marsikaj zmogli in uspeli narediti izdelke, ki so še danes občudovanja vredni.

V dolini je od nekdanj prevladovalo obdelovanje lesa, saj so zato nudili dovolj možnosti obsežni gozdovi. Spretnosti, ki so jih ljudje pri tem izražali, so za današnje čase prav presenetljive. Samo spomnimo se lepih kašč, tehnično izpopolnjenih kmečkih mlinov, žag in nenazadnje kozolcev in marofov.

Žal pa seveda nekdanji mojstri hitro odmirajo, o njih in njihovem delu pa je veliko premalo zapisanega, da bi ostal zadosten spomin zanamcem.

Eden redkih starejših tesarjev je Franc Zager-Mihov v Lokah, dopolnil je že 81 let, pa je še vedno poln spominov na čase, ko so vse trame in podobne komade lesa ročno tesali in sploh ročno obdelovali. Naš sogo-vornik z besedo ne omenja vseh naporov in težkega dela, trdi le, da ga je to delo veselilo in da bi, če bi znova stopil na pot življenja, spet želel obdelovati les.

Poklica se je priučil pri znanem tesarskem mojstru Francu Deleju v Mozirju. Pri njem sta delala že njegov oče in tudi brat Martin. Ta ugledni mojster je opravljal dela povsod po naši in Saleški dolini. Slovel je po kakovosti in zanesljivosti; tako pač dela nikoli ni manjkalo.

Kaj vse so tedaj delali? Kozolce, ostrešja, gospodarska poslopja, mostove, rečne jezove in razna popravila lesenih zgradb, kot so kašče in podobno. Za vsako novogradnjo je Deleja naredil načrt, ki so se ga potem držali.

Kdo pa je tedaj izdeloval mline, žage in podobne naprave? Ja, pravi Zager, zato so bili posebni tesarji, ki so jim v stroki rekli »berkovci«, tudi njegov brat Martin je bil med njimi. Očitno gre pri izrazu »berkovci« za popačenko iz nemščine, ki ima koren v besedi »das Werk« (mehanizem). Ti »cimermani« so bili posebej iskani, saj je tedaj bilo v dolini veliko žag in mlinov, te je pa bilo treba tudi popravljati.

Delavci pri mojstru Deleju so bili vedno ustrezno zavarovani, rekli so, da so bili »prijavljeni«, kar tedanji delavci na sploh niso bili, vsaj pri raznih trgovcih z lesom in pri gozdnih posestnikih ne.

Pa je stekel pogovor o kozolcih, ki so v dolini ponekod pravi lepotci. Poznali so okenske in večokenske. Okna so po domače imenovali »štant«. Velikost kozolca je že na zunanaj dokazovala velikost kmetije. Enojnim so rekli »lesa«, če pa je bil dvojni (dopler), pa je že štel med prave kozolce. Prednje in zadnje stebrišče so imenovali »brana«, med okni pa so bile vzdolž »late«, v katere so obešali žito. Brano je ponavadi vezal polokrogli vzvod, imenovan roke ali »panti«. Spodnji pod, imenovan »štolberk«, je bil uporaben za skladiščenje v omenjeni površini, ker je moral levo in desno ostati prostor za late, dočim je zgornji skladiščni prostor za bil širši.

Kritino so uporabljali nekoč v glavnem leseno (skodle) ali slamnato (škop). V novejšem času, že daleč pred prvo svetovno vojno pa so že v glavnem rabili za to opeko. Krovna dela so največkrat opravljal krovci, posebno zahtevno je bilo delo s skodlami. Uporabljali so skodle iz smrekovega lesa, ki se je moral lepo cepiti, najboljši je bil spodnji del debla (rotina). Cepili so surovi les, potem so skodle sušili in take polagali na streho.

Med težja tesarska dela so sodili jezovi. Tu so uporabljali surov les jelke,

saj se ta v vodi najbolj obnese. Za takšna dela niso imeli posebnih načrtov, tako tudi ne za obnovo mostov, ki jih je največkrat odnesla visoka voda. Tudi pri mostovih so radi uporabljali surov hojin les za dele, ki so bili v vodi.

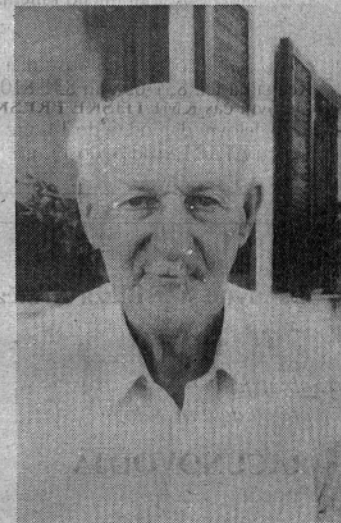
Zanimivo je, da so nekoč ugrajevali pri gradnji kašč, kozolcev, marofov in še kje, zgolj lesene kline in ne žeblice. Klinom so rekli »cveki«. Zanje so naredili luknjo, »letvenca« imenovano...

Ostrešja so seveda delali točno po načrtih. Poznali so jih več vrst, in sicer: štirikapnice, dvokapnice in take na »šop«. Slednje so zahtevale zahtevno pokrivanje, po robih so morali opeko prilagajati in zazidati, sicer ni držala. To je bilo delo zidarjev.

Med tesarska orodja so spadale med drugim sekire, največkrat »puntovka« in »cimrovka«. Uporabljali so še ročne sekire. Dalje je bilo zelo pomembno dleto, ročno kladivo, pravokotnik (vinkl), označevalna vrstica (žnura), žage na poteg (cužaga), »ravbarica« (na matre) in priročne žage. Za izrezovanje raznih okrasnih ornamentov pa so rabili »svajterco«, to bi danes verjetno lahko poimenovali lisičji rep. K vrvi za označevanje so imeli še »žnurkanglo« za barvo, vrvice pa so nategnili na »tunkl«, ki je imel nalogo, da vrvice pomoči v barvo.

Obličev je bilo tudi nekaj vrst, pač primernih delu. Tako so poznali zelo dolg oblič, imenovan »štosbank«, uture so rezali z obličem, ki so mu rekli »fal-coblč«, izredno dolg oblič na dva ročaja so rabili za skoblanje bukovih podov na marofih, to je bil prostor za mlačvo in pod je zato moral biti natančno gladek. Takšen oblič sta vlekla dva moža. Na marofu so namreč imeli v sredi pod, ob obeh straneh pa »parno«. Na podu so ženske mencale tudi proso, nato so ga dali v »vetnek«, da so ga s pišem očistili plev.

Tudi svedre so dosti uporabljali. Imenovali so jih po premeru rezila. Tako so bili »colerji«, »petfirklci«, »dvoj-

FRANC ŽAGER-MIHOV

ški«, največji pa so bili svedri za vrtnanje vodovodnih cevi, te so le redko imeli, denimo, enega so hranili na občini Mozirje, da so si ga občani lahko izposojali. Ko so postavljali kozolec, so strebo postavili na temelj, nekoč kamniti, pozneje pa so temelje že betonirali.

Franc Žager se spominja, da je tik pred vojno zaslužil 4 do 5 din na uro, pač odvisno od tega, če je bil na hrani ali ne.

Mojster Deleja je prevzemal vsa zahtevna dela v dolini, delali so na cerkvi v Logarski dolini, na bivšem Aleksandro-drovem domu (Planinski dom) in na hotelu Sester Logar. Tudi na koči na Okrešlju so opravljali razna dela, po dolini pa so dejansko bili pri vseh večjih gradnjah. Zato so se delavci največ vozili s kolesi na delo, če je pa delovišče bilo daleč, so ostajali tam tudi ves teden ali še dlje.

A. Videčnik

Najbolj pogumni so se s kajaki spustili po Savinji. Za opremo in varnost je poskrbel Edi Jurjevce iz Juvanja.

TRGOVSKA DELOVNA ORGANIZACIJA, S.P.O.

SAVINJA

63330 Mozirje
telefon 063/831 023, 831 081
telex 33846 SAVMOZ YU

V Savinji znamo poskrbeti za vas.

OZIMNICA ZA VAŠ DOM

Paprika, čebula, krompir, jabolka, sveže zelje, česen in še kaj za v lonec čez zimo.

Za vse in vsakega že v septembru ozimnica na 6-mesečno posojilo v znesku 6.000,00 din na prosilca.

SAVINJA MOJA STRGOVINA

Predstavljamo vam...

Da bi se naši kupci lahko obračali s svojimi željami na odgovorne delavce v naših trgovinah, vam predstavljamo poslovodje poslovalnic.

Jožica Veber je poslovodkinja v blagovnici, oddelek za konfekcijo. V »Savinji« deluje vsega 26 let, kar pomeni, da res temeljito pozna življenje in delo v podjetju. In kaj je povedala v razgovoru z nami: »Žal je tako, da sedanja izobrazba, ki jo nudi mladim trgovcem šolski sistem, ne zadošča za zahtevno delo v trgovini. Treba je seveda kaj več vedeti kot neka načela o prodaji, kajti kupci postajajo upravičeno bolj izbirični in zahtevajo razna

pojasnila o blagu, ta pa lahko daje le dobro usposobljen delavec. Zato je treba izobraževanje ustrezno urediti, mlade kadre pa v podjetju dodatno izobraziti za stroko, v kateri delajo.«

Kaj pa prodajni pogoji in ponudba v Savinji?

»Prodajne pogoje smo prilagodili trgovinam v središčih, torej ni vzroka, da hodijo kupci po nakupih v večja mesta. Seveda pa smo kupcu pripravljene ustreči, če ima željo po blagu, ki ga trenutno ni v zalogi. Obvestimo ga po potrebi, kdaj bomo željeno blago dobili, le dogovoriti se moramo z njim. Danes ni izgovora, da nekaj nimamo, vse lahko dobimo in ponudimo, seveda na željo določenega kupca in izražene zahteve.«

Imate kakšne ugodnosti?

Seveda, sezonska znižanja, lastna posojila, na bančna potrošnika posojila pa dajemo še 3% popusta. V mesecu septembru nudimo kredite na 3 mesece brez pologa! Pogoji so torej ugodni, zato vabimo kupce, naj si ogledajo našo ponudbo in izrazijo svoje želje.«

A. V.

Skrb za grad Rudnik

Vsi, ki so poznali že nekaj let pokojnega mozirskega pedagoga in publicista Franja Vajda, vedo povedati marsikatero zanimivo o njegovi duhovitosti. Bil je mož velikega znanja in izreden poznavalec zgodovine in prirode v Mozirju in njegovi okolici. Lahko bi rekli, da je bil pravi živi leksikon!

Po naključju sem našel pismo, ki ga je nekoč naslovil na Glin v Nazarjah. V njem je opozoril na razpadanje in izreden poznavalec zgodovine in prirode v Mozirju in njegovi okolici. Lahko bi rekli, da je bil pravi živi leksikon! Po naključju sem našel pismo, ki ga je nekoč naslovil na Glin v Nazarjah. V njem je opozoril na razpadanje in izreden poznavalec zgodovine in prirode v Mozirju in njegovi okolici. Lahko bi rekli, da je bil pravi živi leksikon!

Njemu svojstven je bil dolg zgodovinski uvod v pismo, ki ponazarja preteklost doline in nastanek naših gradov od 12. stoletja dalje. O Rudniku pa piše, da se v neki listini iz leta 1663 navaja kot Rudneck, torej nemško. Da so ga v začetku 14. stoletja zgradili Vrbovski gospodje. Ob tej gradnji so bili baje gornjegrajski menihi zelo hudi, ker so se bali, da bi na njihovem ozemlju nastala

nova zemljiška gosposčina. Zardi tega je prišlo tudi do oboroženega boja in zato je zavetnik samostana v Gornjem gradu, grof Ulrik Pfanberški leta 1326 v Pliberku obljubil da bo grad Rudnik porušil, pa ga ni. Večji spor je nastal spet leta 1339, ko je šlo za 90 kmetij, tega so rešili tako, da sta si Vrbovec in Gornji grad kmetije razdelila na pol. Ponovno so se zaradi Rudnika sprli leta 1345, ko so se v spor vmešali Celjski, štajerski deželni glavar in krški škof Ulrik. Spor pa je dokončno rešil oglejski patriarh; spet je Rudnik lahko ostal. Končno je kupil grad ljubljanski škof Konrad Glušič, leta 1635 pa so ga uporni kmetje zažgali in porušili. Ostale so razvaline, ki jih nihče ni več popravljaj, le graščinska uprava (Marijograd) je občasno očistila okolico.

Zaključno Vajd predlaga Glinu čiščenje okolja, da bi bile razvaline bolj vidne in pri tem omenja turističen pomen takih zgodovinskih spomenikov.

Pismo pa je pisec lepo zaključil, verjetno pa tega zaključka naslovnik ni bil vesel. »Gospodje Vrbovski so Rudnik zgradili, tovariši vrbovski pa naj razvaline konzervirajo.«

A. Videčnik

Ignac Orožen o Šentjanžu

Za cerkvama Device Marije v Kokarjah in sv. Katarine na Gorici pride zdaj na vrsto še cerkev sv. Janeza Krstnika v Šentjanžu, čeprav ne leži na obrobju: tako bodo obdelane vse podružnice v župniji Rečica ob Savinji, kot jih je leta 1877 v knjigi Dekanija Gornji Grad, od koder je vzet tudi tale odlomek, v nemščini opisal Ignac Orožen. Potem pa za podružnični cerkvami naprej — zaenkrat še proti vzhodu.

Sv. Janez na Polju nad Rečico (1). Že v gornjegrajski samostanski listini iz leta 1347 »na dan vnebovzetja naše Gospe« (2) je govor o podružnični cerkvi »sv. Janeza v vasi« (3). Vizitacijski zapisnik iz leta 1631 pravi o tej cerkvi naslednje: »Cerkve sv. Janeza Evangelista ima tri oltarje: 1. oltar sv. Janeza Evangelista, 2. na evangelijski strani sv. Florjana in 3. na epistolski strani sv. Križa. Oltar pred vrati je uničen. Ima dva vinograde, 48 krav in 4 ovce. Vpisanih je 7 maš.« (4)

Zdaj ima cerkev razen glavnega oltarja, ki je bil postavljen leta

1842, še dva stranska v ladji, namreč sv. Elija na evangelijski in sv. Apolonije na epistolski strani. K cerkvi prizidana kapela je leta 1873 dobila nov oltar sv. Florijana.

Nad vrati, ki vodijo iz cerkve v zvonik, je vžidan kamen, na katerem je mogoče prebrati letnico 1617 in črke C. R. T. P. I. (5).

Leta 1843 so se lotili prezidave cerkve in pri kopanju temeljev našli dva rimska napisna kamna, ki sta zdaj vžidana v zvonik. Prvi je nagrobnik, ki so ga postavili upokojeni državnik Metilius Maximinus in njegova žena Aurelia Vera, potem duumvir Metilius Aelianus, Luconius Sincipianus, Metilius Victorianus in Severa, hči Decime. Drugi, zaobljubni kamen je Sextus Masclinus postavil nepremagljivemu bogu Mitri (6).

Eden od tukajšnjih zvonov ima takle napis s spačenimi majuskulami (7): Matheus, Lucas, Marcus, Johannes. Utegnil bi biti iz 14. stoletja.

Tukajšnja cerkev ima majhen vinograd.

Ko je šlo za železnico

O tem, da so pred prvo svetovno vojno bili načrti speljati skozi našo dolino železnico, smo že večkrat pisali. Tokrat bi želeli ponazoriti utemeljitev, ki jo je zapisal Dnevnik v številki 284 leta 1909. Ta namreč na prvi strani na veliko razpravlja o dveh smereh, ki bi prišli v poštev za gradnjo železnice. Eno bi naj peljala od Polzele preko Vranskega na Kamnik, druga pa od Rečice preko Gornjega grada do Kamnika. Pa prislunimo, zakaj bi bila tista skozi naše kraje bolj utemeljna. Tako le piše:

»Vse drugače pa je v gornjegrajskem okraju. Tu imamo pred vsem velike gozdove in vsled tega že sedaj lepo razvito gozdarstvo in lesno trgovino. Že sedaj imamo v okraju 270 žag, na katerih se reže les, namenjen trgovini. Žalibog se ravno vsled pomanjkanja železnice lesna trgovina ne more v isti meri razviti in trgovina tudi ni tako dobičkonosna, kakor bi bila, če bi imeli železnico. Sedaj smo pri tej trgovini navezani tako rekoč izključno le na vodne razmere, ker bi bila vožnja lesnih pridelkov po slabih cestah do jako oddaljene železniške postaje Rečica na Paki mnogo predraga. In ker smo v tem oziru navezani samo na vodno cesto kot edino prometno sredstvo, zaprti so nam tudi vsi drugi lesni trgi razun Zagreba. Marsikdo je sicer mnenja, da je vodna cesta najcenejše prometno sredstvo in pri normalnih razmerah bi to utegnilo tudi res biti. Toda če se pomisli, da so naši lesni trgovci navezani na Savinjo in Dreto, katerih vodno stanje je silno spremenljivo in dopušča le tu in tam za nekaj dni vožnjo s splavi (flosi), pridemo do spoznanja, da v tem oziru našim lesnim trgovcem ni najbolje poslano. Kadar tedaj pride primerna voda, da se more s splavi naprej, odrinejo trgovci splave ter naenkrat vržejo vse lesno blago v

Zagreb. Ker lesni trgovci — največ židje — dobro vedo, da se splavi ne morejo po vodi nazaj spraviti, pade pri takih prilikah cena lesa, katerega morajo naši trgovci tudi v zgubo prodati. Ko bi bila železnica, bi se lahko ves les odvažal o vsaki priliki — ne samo v lepi vodi — in na vse lesne trge, kakor so Trst, Reka, Milan itd. Izvoz lesa, ki je glavni dohodek gornjegrajskega okraja, bi potem pač vrgel drugačne prejemke kakor pa danes.

45 km razsežni gornjegrajski okraj, ki je sedaj izključen od vsega svetovnega železniškega prometa, ima nadalje mnogo rudnin, zaklade premoga in bauksita na več mestih, marmorja v Solčavi itd., ki se radi pomanjkanja železnice ne morejo izkopavati, ker bi bila vožnja do železnice predraga. Tudi marsikatera obrt in industrijalna podjetja bi se lahko uvedla ob neizrabljenih vodnih silah Savinje, Drete in nju dotokov. Smelo trdimo, da bi uvoz znašal na leto 1000, izvoz pa po odprtju premogokopov itd. 3000 vagonov. Iz tega pač sledi, da bi železniška progra Rečica—Gornji grad—Kamnik imela poleg transito prometa že na delni progi dovolj vožnje in da pristoja v tem oziru vsekakor progi Rečica—Gornji grad—Kamnik prednost pred progo Polzela—Motnik, katera bi nikakor ne imela toliko lokalnega prometa.

Pri osebnem prometu, ki ne pride toliko v poštev, bi pač v poletnem času tudi hribolazci dali mnogo zaslužiti, ker bi se z železnico prav za prav šele omogočil pristop h krasnim Savinjskim alpam, katerih turisti sedaj ne posejajo v velikem številu, ker je vožnja z vozovi predolga in draga.«

Kot vemo, je vse načrte preprečila prva svetovna vojna, čeprav pa je za železnico tekla huda in žolčna razprava med ljudmi. Eni so bili za, drugi pač proti, kako smo si podobni še danes.

A. Videčnik

Mercator — ZKZ Mozirje

VABIMO NA DEMONSTRACIJO UPORABE IN DELOVANJA malih strojev iz programa TORI:

— motorne nahrbtnne kosilnice — rezalke TOREX R1 in TOREX R2

V PETEK, 7. SEPTEMBRA, OB 13. URI V LJUBLJI!

Nove knjige v občinski matični knjižnici

I. LEPOSLOVJE: Durrenmatt: Justica, Grass: Podganka, Šimac: Lov za kometovim repom, Novak: Posebne nežnosti, Vreg: Proti svoji volji, Remic: Tone Hace-car slovenskih tolovajev, Steel: Zvezda, Mauser: Kaplan Klemen, Wallace: Stolp groze, Golon: Angelikina zmaga, 14. del, Bradford: Dejanje volje, King: Hujšaj!, Bukowski: Špeh na kruhu, Deighton: Berlinska igra, Jurič: Pod prisego.

II. STROKOVNA LITERATURA: Teharje, Jelinčič: Zvezdne noči, Rečepa: Rdeči horizonti, Manfreda: Ledeno sonce, Radulović: Ljubezni Josipa Broza, Salamun: Astrologija, Debeljak: Velika črna maša za pobite Slovence, Russinoff: Kdaj se bo meni nasmešnila sreča, Rastline z belimi cvetovi, Kakteje v sobi, Rastline iz pečk, Dachauski procesi, Naš sadni izbor, Esenko: Zreja čebelj matic, Ko lebdijo mize, Fink: Poganki in kalčki, Braslovce: pregled življenja in dela v trgu in okolici, Videčnik: Obrtništvo v Gornji Savinjski dolini

III. MLADINSKA LITERATURA: Povasnica: Zimska pravljica, Bambič: Kralj Honolulu, Mebs: Nedeljka, Blyton: S kolesi na pot — 9. del, 5 prijateljev, Svetina: Deček in muha

rimski, ne pa polatinčena keltska, kakor se tolikokrat v naših krajih nahajajo. Istotam je zaobljubni kamen, postavljen na čast perzijskemu solnčnemu bogu Mitru. Posebno ga je častilo rimsko vojaštvo (...). Doslužene vojake si lahko mislimo kot lastnike rimskih pristav v naši dolini. — Mitra je bil prvotno staroiranski bog zvestobe oz. pogodbe in svetlobe. Leta 307 je bil v rimski državi povišan v »nepremagljivega sončnega boga« in v državno božanstvo, praznik rojstva pa je imel 25. decembra. Zanimivo je, da je postal tarča ostrih napadov takratnih kristjanov, ki so 25. december razglasili za božič, praznik rojstva Jezusa Kristusa. — Katoliške cerkve so bile velikokrat postavljene na mestih nekdanjih svetišč. Antične najdbe pri cerkvi sv. Janeza Krstnika v Šentjanžu bi kazale na tovrstno povezanost. — (7) Majuskule so velike črke. Tukajšnja imena so latinska imena štirih evangelistov.

Uvod, prevod in opombe
Peter Weiss

Logarska dolina leta 1939. Na zadnji strani razglednice, ki jo objavljamo, jo imenujejo Logarjeva dolina.

Veterinarsko dežurstvo

20. 8. do 26. 8. Kralj Ciril, dipl. vet., Ljubno, tel. 840-112
27. 8. do 2. 9. Lešnik Marjan, dipl. vet., Ljubija, tel. 831-219
3. 9. do 9. 9. Zagožen Drago, dipl. vet., Ljubno, tel. 840-179
10. 9. do 16. 9. Kralj Ciril, dipl. vet., Ljubno, tel. 840-112
17. 9. do 23. 9. Lešnik Marjan, dipl. vet., Ljubija, tel. 831-219

Dežurna služba Elektro

Celje za mesec september 1990

Od 27. 8. do 2. 9. Marolt Marko, Mozirje, tel. 831-877

Od 3. 9. do 9. 9. Lever Peter, Paška vas, tel. 884-150

Od 10. 9. do 16. 9. Jeraj Franc, Prihova, tel. 831-910

Od 17. 9. do 23. 9. Trnšek Franc, Pusto polje, tel. 831-263

Od 24. 9. do 30. 9. Marolt Marko, Mozirje, tel. 831-877

V primeru kakšnih sprememb, pokličite Elektro Celje, tel. 25-841, kjer dobite vse potrebne informacije.

Kino »Dom« Mozirje v septembru

1. 2. RAMBO III. — ameriški film — akcijski
6. ZGODBA O JOANNI — ameriški film — trda erotika
8. 9. STRAHOVITI UDAREC — ameriški film — akcijski
13. CAMORRA-NEAPELSKA MAFIJA — italijanski film — drama
15. 16. IZGUBLJENI FANTJE — ameriški film — akcijski
20. DEVET SMRTI NINDŽE — Hong-Kong — karate
22. 23. DVA BEGUNCA — francoski film — komedija
27. SEKS NA BEVERLY HILLSU — ameriški film — trda erotika
29. 30. ČLOVEK NA BEGU — ameriški film — akcijski

Kino »Jelka« Nazarje v septembru

1 — 2 RAZBIJAČ, ameriški film — akcijski
5 BARDELO-VZHODNEGA SONCA, ameriški film — erotični
8 — 9 POD OGNJEM, ameriški film — akcijski
12 KUNG FU FANTJE, japonski film — triler
15 — 16 PETEK J3 — VII. DEL, ameriški film — grozljivka
19 TO NAKLJUČNO USTVARJENJE — italijanski film — dokum.
22 — 23 TIGER V AKCIJI, Hong-Kong film — triler
26 VEST IZ EASTWISTA, ameriški film — komedija
29 — 30 LETALSKA AKADEMIJA, ameriški film — triler

Kino Ljubno v septembru

1. — 2. IX. MADRIDSKA ZVEZDA — ameriški akcijski film
4. — 5. IX. PEKLENSKO TABORIŠČE — ameriški vojni film
8. — 9. IX. DIRKA NANONBALL II. — ameriški film, komedija
15. — 16. IX. SKAVT — nemški film, vestern
22. — 23. IX. LETALSKA AKADEMIJA — ameriški film, komedija
28. IX. ANČKINA OBSEDENOST — ameriški trdoerotični film, NOČNI KINO
29. — 30. IX. MOJA MAČEHA IZ DRUGEGA PLANETA — ameriški film, komedija

Matična kronika za mesec julij 1990

ROJSTVA: Rodilo se je 10 deklic in 11 dečkov.

POROKE: Belaj Simon, star 26 let, iz Šmiklavža 17 in Anica Hribernik, stara 22 let, iz Lenarta pri Gornjem gradu 12; Tajnšek Aleksander, star 25 let, iz Gornjega grada 112 in Uzar Mateja, stara 21 let, iz Ljubije 114; Orel Franc, star 24 let, iz Brezja 20 in Bider Rozalija, stara 22 let, iz Dol Suhe 22.

SMRTI: Zvipej Janez, star 41 let, iz Kokarj 9; Bašneč Anton, star 53 let, iz Nazarij 154; Suhoveršnik Marija, stara 81 let, iz Šmiklavža 9; Kokovnik Alojz, star 58 let, iz Dol Suhe 36; Sorli Mirko, star 41 let, iz Mozirja, Nove Trate 20; Remsko Marija, stara 57 let, iz Luč 71; Plesec Matilda, stara 79 let, iz Ljubnega ob Savinji 117; Veber Janez, star 86 let, iz Radmirja 32; Hribernik Jožef, star 43 let, iz Rečice ob Savinji 135; Stefančič Marija, stara 84 let, iz Gornjega grada 13; Slatinšek Marija, 89 let, iz Gornjega grada 67.

Savinjske NOVICE

»Savinjske novice« izhajajo mesečno — Izdaja SZ občine Mozirje — Glavni in odgovorni urednik Rajko Pintar — Tajnica urednika Mija Pavlin — Fotografska priprava Ciril Sem — Tehnični urednik Niko Kupec — Telefon (063) 831-850 — Žiro račun pri SDK ekspozitura Mozirje številka: 52810-678-54000 — Savinjske novice, glasilo SO Mozirje — Rokopise, objave in oglase za vsako številko sprejemamo do 10. v mesecu — Stavek, filmi in prelom DIC, toz Grafika Novo mesto — Tisk na rotaciji Ljudske pravice v Ljubljani — Po mnenju ISRS, Sekretariata za informacije (št. 421 1/72 z dne 9. maja 1973) je časopis oproščen davka na promet proizvodov.